

MKB-indicatorbedrijf automotive-sector (subsector autodealers)

Deelrapport onderzoek regeldruk mkb

18 maart 2025

A2400032110.D5.2

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	3
Introductie	5
Aanpak en methode	7
Sectorprofiel en MKB-indicatorbedrijf	10
Wettelijke verplichtingen	14
Analyse regeldruk	17
Top 10 verplichtingen	22
Conclusie	33
Bijlage	36

1.

Management- samenvatting

Dit deelrapport biedt inzicht in de ervaren regeldruk binnen de automotive-sector en bevat praktische handvatten voor vermindering hiervan

Achtergrond

- In opdracht van het ministerie van Economische Zaken heeft KPMG onderzoek uitgevoerd naar de regeldruk van mkb-ondernemingen in drie sectoren, waaronder de automotive-sector (subsector autodealers). Doel is om inzicht te krijgen in de regeldruk en te komen tot praktische handvatten voor vermindering hiervan.

Aanpak en methode

- Voor het bepalen van de regeldruk is de methodiek van het MKB-indicatorbedrijf gebruikt: een fictief bedrijf zodanig gemodelleerd dat het voldoet aan het overgrote deel van de wettelijke verplichtingen. Het MKB-indicatorbedrijf voor de automotive-sector is een autodealer met 18 fte en een omzet van € 19 miljoen op jaarbasis. Het MKB-indicatorbedrijf heeft één vestiging en verkoopt zowel nieuwe als gebruikte auto's, en heeft daarnaast een eigen werkplaats.
- Voor het MKB-indicatorbedrijf is in kaart gebracht aan welke verplichtingen deze moet voldoen. Om inzicht te krijgen in de regeldrukkosten voor deze verplichtingen is het Standaard Kosten Model (SKM) gebruikt. Deze methodiek gaat na welke stappen/handelingen een ondernemer moet maken om verplichtingen na te kunnen leven, en hoeveel tijd en welke uitgaven hiermee gepaard gaan. Daarnaast is per verplichting de werkbaarheid van de verplichtingen in kaart gebracht op basis van ervaren complexiteit, doorlooptijd en dienstverlening.
- In samenwerking met BOVAG^a zijn zeven referentiebedrijven geworven die qua omvang en type dienstverlening aansluiten bij de kenmerken van het MKB-indicatorbedrijf. Van deze bedrijven zijn de gegevens in het SKM per verplichting verzameld en deze zijn door middel van interviews verder verdiept. Op basis hiervan is het MKB-indicatorbedrijf 'geladen' met verplichtingen, waarbij waar nodig is gecorrigeerd voor de omvang en het type dienstverlening van het MKB-indicatorbedrijf. De bevindingen zijn in een validatiesessie met geïnterviewde bedrijven, een 'nieuwe' bedrijf en BOVAG getoetst. Ook zijn in deze sessie mogelijkheden en voorstellen voor vermindering van de regeldruk besproken.

Analyse en resultaten

- Op het MKB-indicatorbedrijf zijn 76 sectoroverstijgende en sectorspecifieke wettelijke verplichtingen van toepassing. De jaarlijkse regeldrukkosten voor het MKB-indicatorbedrijf bedragen circa € 54.000. Dit komt neer op ca. 0,3% van de

omzet. Hierbij geldt dat autodealers, vanwege de handel in kapitaalintensieve goederen, een relatief hoge omzet en kosten hebben ten opzichte van de omvang van het bedrijf. Ter referentie, de winst van het MKB-indicatorbedrijf bedraagt 1,8% van de omzet. Verplichtingen die specifiek van toepassing zijn op de sector veroorzaken 41% van de totale regeldrukkosten.

Conclusie en aanbevelingen

- Ondernemers ervaren zowel door sectorspecifieke als door sectoroverstijgende verplichtingen regeldruk. Met name bij verplichtingen met betrekking tot de veiligheid en gezondheid van en verplichtingen rondom het milieu wordt veel regeldruk ervaren. De belangrijkste aanbevelingen voor potentiële vermindering van de regeldruk zijn:
 - Versoepel de invulling van de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie. Ondernemers ervaren regeldruk door de RI&E als gevolg van complexiteit, onduidelijkheid over de toegevoegde waarde en de verplichting van externe toetsing. De RI&E is een Nederlandse invulling van EU-richtlijnen. In diverse EU-landen worden de richtlijnen echter lichter ingevuld, bijvoorbeeld als het gaat om de verplichte externe toetsing. Het schrappen hiervan, alsook het vereenvoudigen van de RI&E voor kleine mkb-ers en het vergroten van de bekendheid van de bekendheid van de bestaande ondersteuning vanuit de overheid, vermindert de regeldruk voor ondernemers.
 - Evalueer en herzie wet- en regelgeving die ondernemers als niet proportioneel ervaren. Zo gelden voor de opslag van gevaarlijke stoffen boven de drempelwaarde momenteel dezelfde eisen voor alle bedrijven, ongeacht de omvang van de voorraad. Ondernemers verlangen dat meer wordt gekeken naar de praktijk in plaats van de theorie, bijvoorbeeld in de vorm van een vrijstelling in geval een klein aantal stoffen de drempelwaarde overschrijdt. Ook de procedure rondom het re-integreren van zieke werknemers wordt niet altijd als proportioneel gezien. Het inrichten van een vereenvoudigde procedure voor minder complexe situaties kan de regeldruk verminderen.
 - Ondersteun ondernemers bij het in kaart brengen van complexe wettelijke eisen, zoals die voor milieubelastende activiteiten en afvalstromen. Bied duidelijke overzichten van relevante regelgeving en betrokken instanties om het overzicht te verbeteren en de regeldruk te verminderen.

Not: (a) BOVAG is de branchevereniging van personenauto- en truckdealers, onafhankelijke (universele) auto-, schadeherstel (auto, ruit)-, tweewieler-, caravan & camper-, aanhangwagen-, motorenrevisie-, autoverhuur- en autowas- en autopeetsbedrijven, verkeersopleidingen en tankstations.

2.

Introductie

KPMG is gevraagd in drie sectoren, waaronder de automotive-sector, de regeldruk te onderzoeken en te komen tot handvatten voor vermindering

Achtergrond en aanleiding

- In 2022-2023 is in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een onderzoek uitgevoerd naar de regeldruk op het niveau van ondernemers in verschillende sectoren. Dit onderzoek richtte zich op zes sectoren: winkelambacht, retail, horeca, metaal, bouw en voedselproductie. Doel van het onderzoek was om zowel de meetbare als de merkbare regeldruk in kaart te brengen op het niveau (beleving) van de ondernemer, in zes sectoren die als indicatief gelden voor het brede mkb. Het onderzoek maakte gebruik van het MKB-indicatorbedrijf, een analyse-instrument voorgesteld door MKB-Nederland.
- Uit analyse van de zes onderzochte sectoren is gebleken dat bedrijven te maken hebben met aanzienlijke verplichtingen. Vooral kleinere ondernemers ondervinden moeite bij het verkrijgen van inzicht in de geldende verplichtingen. Ongeveer 20% van deze verplichtingen wordt als slecht of niet werkbaar ervaren, vanwege aspecten als tijdsbesteding, kosten, complexiteit, doorlooptijd en dienstverlening. Bovendien zijn sommige verplichtingen dusdanig complex dat externe deskundigen nodig zijn om aan de wet te voldoen, wat leidt tot extra hoge regeldrukkosten. Ook is geconstateerd dat wettelijke verplichtingen een grotere financiële impact hebben op kleinere mkb-ondernemers, met name als het gaat om sociale verplichtingen (zoals ontslag, ziekte en arbeidsongeschiktheid).
- Het ministerie van Economische Zaken (EZ) heeft KPMG gevraagd het onderzoek uit te breiden naar drie andere sectoren: de chemische mkb-maakindustrie, de automotive-sector (subsector autodealers) en de financiële adviessector. De betrokken brancheverenigingen, respectievelijk Mengend Nederland, BOVAG^a en Adfiz, hebben zich bereid verklaard om deel te nemen aan dit vervolgonderzoek. Per sector heeft KPMG een deelrapport opgesteld. Daarnaast is een overkoepelend rapport opgesteld, waarin de nadruk ligt op regeldruk van sectoroverstijgende verplichtingen en voorstellen voor vermindering hiervan.

Doel van dit deelrapport

- Het doel van dit deelrapport is om voor de automotive-sector (subsector autodealers) inzicht te krijgen in de regeldrukkosten en de werkbaarheid van de verplichtingen die van toepassing zijn op een bedrijf in de sector, en te komen tot praktische handvatten voor vermindering van de regeldruk.

Noot: (a) BOVAG is de branchevereniging van personenauto- en truckdealers, onafhankelijke (universele) auto-, schadeherstel (auto, ruit)-, tweewieler-, caravan & camper-, aanhangwagen-, motorenrevisie-, autoverhuur- en autowas- en autopeetsbedrijven, verkeersopleidingen en tankstations.

Onderzoeksvragen

Dit deelrapport beantwoordt de volgende onderzoeksvragen:

- Hoe is de samenstelling van de automotive-sector?
- Hoe ziet het MKB-indicatorbedrijf eruit voor de automotive-sector?
- Met welke wettelijke verplichtingen heeft het MKB-indicatorbedrijf te maken?
- Wat zijn de regeldrukkosten die gepaard gaan met de verplichtingen en hoe werkbaar zijn de verplichtingen?
- Waar zitten de knelpunten bij de verplichtingen?
- Hoe verhouden de werkbaarheid en regeldrukkosten zich ten opzichte van elkaar en welke (realistische) mogelijkheden zijn er om voor de meest belastende verplichtingen regeldrukkosten te verminderen en knelpunten praktisch aan te pakken?

Leeswijzer

In hoofdstuk 3 is de aanpak van het onderzoek beschreven, evenals de methodiek die is gebruikt om de regeldruk te bepalen voor het MKB-indicatorbedrijf. Hoofdstuk 4 beschrijft vervolgens de sector en het geselecteerde MKB-indicatorbedrijf. Hoofdstuk 5 biedt een overzicht van de verplichtingen die van toepassing zijn op het MKB-indicatorbedrijf.

In hoofdstuk 6 is de regeldruk geanalyseerd en aangegeven hoe de verschillende verplichtingen de regeldruk beïnvloeden. Uit het onderzoek komen 10 verplichtingen naar voren waar maatregelen voor vermindering van de regeldruk de meeste impact maken, deze lichten we toe in hoofdstuk 7. Ten slotte geeft hoofdstuk 8 een conclusie van de onderzoeksbevindingen. In de bijlage is een overzicht opgenomen van alle verplichtingen die van toepassing zijn op het MKB-indicatorbedrijf.

3.

Aanpak en methode

Door middel van het analyse-instrument MKB-indicatorbedrijf heeft KPMG onderzoek uitgevoerd naar de regeldruk in de automotive-sector

Aanpak

- KPMG heeft onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in de regeldruk binnen de automotive-sector en te komen tot praktische handvatten voor vermindering. Om te komen tot gedegen onderzoekresultaten is deskresearch uitgevoerd, zijn interviews afgenomen met bedrijven en heeft een validatiesessie plaatsgevonden. Voor het bepalen van de regeldruk is de methodiek van het MKB-indicatorbedrijf (zie kader rechts) gebruikt. Gedurende het traject heeft regelmatig afstemming plaatsgevonden met de opdrachtgever en de branchevereniging.

Deskresearch en voorbereiding

- Op basis van analyse van CBS-data en gegevens uit sectorspecifieke onderzoeken is, in samenwerking met BOVAG, het MKB-indicatorbedrijf voor de sector samengesteld. Door middel van meta-analyse van diverse bronnen zijn de verplichtingen als gevolg van wet- en regelgeving voor dit MKB-indicatorbedrijf vastgesteld. Vervolgens is per verplichting de handeling geïdentificeerd die nodig is om aan de verplichtingen te voldoen.
- De verplichtingen zijn gecategoriseerd en geïntegreerd in het Standaard Kosten Model (SKM, zie pagina 9 voor toelichting). Voor de sectoroverstijgende verplichtingen zijn de kosten op basis van deskresearch en data-analyse, in samenwerking met BOVAG, vooraf ingevuld. Daarnaast is ter voorbereiding op de interviews een interviewleidraad opgesteld.

Interviews

- In samenwerking met BOVAG zijn zeven referentiebedrijven geselecteerd voor deelname aan het onderzoek. Hierbij is gefocust op bedrijven die qua omvang en type dienstverlening aansluiten bij het MKB-indicatorbedrijf. Van de referentiebedrijven zijn de gegevens in het SKM per verplichting verzameld en deze door middel van interviews verder verdiept.

Analyse en rapportage

- Door analyse van de input van de referentiebedrijven is het MKB-indicatorbedrijf 'geladen' met verplichtingen. De input is waar nodig gecorrigeerd voor de omvang en het type dienstverlening van het MKB-indicatorbedrijf. Op basis van deze analyse zijn we gekomen tot voorlopige bevindingen voor het MKB-indicatorbedrijf.

- De bevindingen hebben we in een validatiesessie met twee referentiebedrijven, een 'nieuw' bedrijf en vertegenwoordigers van BOVAG getoetst. In deze sessie zijn de voorlopige bevindingen gevalideerd en zijn mogelijkheden voor vermindering van de regeldruk besproken.
- Vervolgens hebben we een conceptrapport opgesteld, met hierin de input uit de validatiesessie verwerkt. Het conceptrapport is op feitelijkheid getoetst door BOVAG en besproken met het ministerie van Economische Zaken.

Toelichting MKB-indicatorbedrijf

- Het MKB-indicatorbedrijf is een analyse-instrument dat model staat voor bedrijven die binnen een deel van een bepaalde sector werkzaam zijn. Het is een fictief bedrijf, zodanig gemodelleerd dat het dient te voldoen aan het overgrote deel van de verplichtingen (peildatum 1 juli 2024).
- Binnen een sector is vaak sprake van bedrijven die in omvang verschillen. Zo bestaat een groot deel van de financieel advies sector uit zzp'ers, een deel uit ondernemers met personeel en een deel uit grote ketenbedrijven. Ook kunnen de activiteiten binnen een sector verschillend zijn. Het principe van het MKB-indicatorbedrijf is erop gericht om inzicht te geven in de regeldruk van zoveel mogelijk wettelijke verplichtingen waarmee de sector te maken heeft. Bij de keuze van het MKB-indicatorbedrijf staat dus het aantal verplichtingen dat van toepassing is centraal.
- Hoe groter de verschillen tussen de bedrijven binnen een sector zijn, hoe groter de kans dat het MKB-indicatorbedrijf niet alle verplichtingen van de hele sector afdekt. De berekende regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf is dus geen gemiddelde van de sector. Dat zou geen recht doen aan de verschillen binnen een sector en is onderzoekstechnisch niet verantwoord. De berekende regeldruk geeft wel een indicatie van de regeldruk waar een bedrijf binnen de sector tegenaan kan lopen, maar kan tussen bedrijven onderling dus in omvang verschillen.
- De regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf is per verplichting beoordeeld aan de hand van (1) de regeldrukkosten en (2) de werkbaarheid (zie pagina 9 voor toelichting).

Om de regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf te berekenen maken we gebruik van het Standaard Kosten Model (SKM)

Regeldrukkosten

Om inzicht te krijgen in de kosten van wet- en regelgeving maakt dit onderzoek gebruik van het Standaard Kosten Model (SKM)¹. Deze methodiek is uniform van opzet en wordt typisch gebruikt voor het inschatten van regeldrukkosten. Het SKM gaat na welke stappen een ondernemer moet maken om verplichtingen te kunnen naleven, en hoeveel tijd en welke uitgaven hiermee gepaard gaan. Voor de berekening van de regeldrukkosten worden de volgende variabelen die ten grondslag liggen aan een handeling vermenigvuldigd (zie figuur 1):

- **Tijdsbesteding:** het intern bestede aantal uren per handeling.
- **Uurtarief:** het tarief per uur dat wordt gebruikt om de arbeidskosten voor de uitvoering van een handeling te berekenen.
- **Out-of-pocketkosten:** de directe jaarlijkse kosten die gemaakt worden voor het uitvoeren van bepaalde handelingen. Voorbeelden hierbij zijn portokosten, inhuur van externe deskundigen (accountants, adviseurs), en aanschaf van diensten als een energielabel. Bij out-of-pocketkosten kan sprake zijn van afschrijving over een bepaalde periode, bijvoorbeeld als het gaat om investeringen in energiebesparende maatregelen. Deze zijn in het onderzoek verrekend naar kosten op jaarbasis.
- **Frequentie:** de frequentie waarin de activiteiten plaatsvinden, bijvoorbeeld één keer per jaar, één keer in x jaar of meerdere keren per jaar.
- **Business-as-usual (BaU):** de kosten zijn gecorrigeerd voor de mate waarin een ondernemer deze als bedrijfseigen kosten ervaart. Wanneer een ondernemer een verplichting ook zou uitvoeren zonder dat deze verplicht is, is sprake van BaU. De regeldrukkosten van een verplichting is het deel dat geen BaU is.

Werkbaarheid

Naast de regeldrukkosten wordt in het onderzoek gekeken naar de werkbaarheid van een verplichting. De werkbaarheid omvat – naast tijd en kosten – de volgende drie factoren:

- **Complexiteit:** omvat hoe complex het is voor een ondernemer om te voldoen aan een bepaalde verplichting. Als het doel van een verplichting niet duidelijk is, en/of niet duidelijk is hoe aan de verplichting te voldoen, kan dit leiden tot geen of meer beperkte naleving (“undercompliance”).
- **Dienstverlening:** in sommige gevallen hebben ondernemers extra uitleg of hulp over hoe zij aan deze verplichtingen kunnen voldoen. Als een overheidsorganisatie de ondernemer onvoldoende ondersteunt, kan dit tot onvrede leiden en de regeldruk verhogen.
- **Doorlooptijd:** heeft betrekking op situaties waarin een verplichting een interactie met een overheidsorganisatie vereist. Als het lang duurt om aan verplicht te voldoen, bijvoorbeeld omdat een overheidsorganisatie een beslissing moet nemen, kan dit de regeldruk verhogen.

De mate van werkbaarheid is in dit onderzoek verdeeld over de volgende vier categorieën:

- **Goed werkbaar:** de verplichting is uitvoerbaar door de organisatie zelf. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat de verplichting geen tijd of geld kost, maar wel dat de verplichting goed binnen de bedrijfsprocessen past.
- **Redelijk werkbaar:** de verplichting is uitvoerbaar door de organisatie zelf, maar het kost wel de nodige moeite of ergernis. Vanwege efficiencyvoordelen kunnen ondernemers er voor kiezen deze verplichting uit te besteden aan een derde partij.
- **Slecht werkbaar:** ondernemers ervaren verschillende knelpunten bij de uitvoering van de verplichting. Vaak is de verplichting alleen uitvoerbaar met hulp, inhuur of ondersteuning van derden.
- **Niet werkbaar:** de verplichting is niet uitvoerbaar op de wijze waarop dat is voorgeschreven.

Figuur 1. Schematische weergave berekening regeldrukkosten (SKM)

1	Kosten per handeling = P	[Tijdsbesteding * Uurtarief] + Out-of-pocketkosten
2	Aantal handelingen per jaar = Q	Frequentie
3	Business-as-usual (BaU)	% BaU
4	Regeldrukkosten per handeling	$P * Q * [100\% - \% BaU]$

4.

Sectorprofiel en MKB- indicatorbedrijf

De automotive-sector is een diverse sector en bestaat uit bedrijven die zich richten op verkoop en dienstverlening rondom voertuigen

Feiten en cijfers (autodealers)

- Circa 1.541 autodealerverstoppingen in 2023 (totaal)
- 4 vestigingen en een holding (gemiddeld)
- 15,8 fte in dienst per vestiging (gemiddeld)
- € 16,9 miljoen omzet per vestiging (gemiddeld)

Subsectoren binnen de automotive-sector

 Onafhankelijke autobedrijven	 Autodealers (focus van dit onderzoek)
 Autowas- en poetsbedrijven	 Aanhangwagenbedrijven
 Fietsbedrijven	 Verhuur- en deelauto-bedrijven
 Tankstations	 Gemotoriseerde tweewieler-bedrijven
 Truckdealers	 Schadeherstelbedrijven
 Energiesystemen- en revisiebedrijven	 Caravan- en camper-schadeherstelbedrijven
 Rijscholen	 Caravan- en camperbedrijven

Bron: BOVAG, Mobiliteit in Cijfers, 2023. BOVAG Branche Barometer Q4, 2023.

Toelichting

Definitie sector

- Het mkb in de automotive sector bestaat uit bedrijven die zich richten op de verkoop en/of dienstverlening rond voertuigen. De sector is divers en omvat personenauto- en truckdealers, onafhankelijke (universele) auto-, schadeherstel (auto, ruit)-, tweewieler-, caravan & camper-, aanhangwagen-, motorenrevisie-, autoverhuur- en autowas- en autopoetsbedrijven, verkeersopleidingen en tankstations.
- Autobedrijven, en specifiek onafhankelijke autobedrijven en autodealers, zijn op basis van jaarlijkse omzet en werkgelegenheid de grootste subsector binnen de automotive sector. In dit onderzoek ligt de focus op de subsector autodealers.

Bedrijfsactiviteiten

- Een autodealerbedrijf voert diverse activiteiten uit: de verkoop van nieuwe voertuigen van een bepaald merk (dealerschap), de verkoop van gebruikte voertuigen, autoverhuur en leasing, onderhoud en reparatie, en schadeherstel. Daarnaast kan een mobiliteitsretailer ook een wasplaats of brandstofstation hebben. Het landschap van mobiliteitsretailers is divers: van single point (een vestiging), single brand (een merk) tot grote holdings met meerdere dealerschappen (merken).

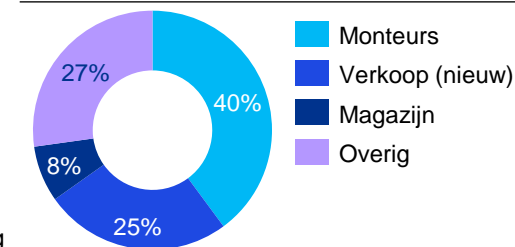
Omvang

- In 2023 waren er circa 1.541 autodealerbedrijven in Nederland, met gemiddeld 4 vestigingen. Naast de operatie (exploitatie) op de vestiging beschikken veel autodealers over een holding waarin de overhead van het bedrijf zich bevindt.
- De omzet van een autodealerverstopping is gemiddeld € 16,9 miljoen per jaar, met een winst van ca. € 225.000 per jaar. De verkoop van nieuwe voertuigen is verantwoordelijk voor het grootste deel van de omzet.
- Per autodealerverstopping worden per jaar gemiddeld 270 nieuwe en 352 gebruikte auto's verkocht aan de particuliere en zakelijke markt.

Personeel

- Het gemiddeld aantal fte per autodealerverstopping is 15,8. Figuur 2 toont de verdeling van het aantal fte.

Figuur 2. Verdeling medewerkers autodealerverstopping naar functie

Het MKB-indicatorbedrijf is een autodealerbedrijf met één vestiging, 18 fte en een omzet van circa € 19 miljoen op jaarbasis

Feiten en cijfers

- Onafhankelijk autodealerbedrijf
- Eén vestiging
- Merkgebonden
- Zakelijk en particulier
- 18 fte
- € 19 miljoen omzet per jaar

Segmenten

- Verkoop van nieuwe auto's
- Verkoop van gebruikte auto's
- Onderhoud, reparatie en schadeherstel
- Verhuur en lease

Beschrijving MKB-indicatorbedrijf

Autodealer Van der Zanden is een vestiging van een dealerbedrijf in Dordrecht met een breed aanbod aan mobiliteitsdiensten. Het bedrijf is officieel dealer van een bekend automerk en biedt zowel nieuwe voertuigen als occasions aan. De aftersales-afdeling speelt een belangrijke rol binnen het bedrijf. Hier worden onderhoud en reparaties uitgevoerd door een team van gekwalificeerde monteurs. Daarnaast verhuurt en leaset Van der Zanden auto's aan zowel zakelijke als particuliere klanten. Tevens is er een eigen schadeherstelafdeling bij deze vestiging aanwezig. Op het terrein bevinden zich ook een wasplaats en een brandstofstation.

Van der Zanden is een complete mobiliteitsdienstverlener ("one-stop-shopping"). Dit verhoogt het gemak en de klanttevredenheid. Met 18 fte en een jaarlijkse omzet van circa € 19 miljoen richt Van der Zanden zich op een diverse klantenkring. Het bedrijf staat bekend om zijn kwaliteit en betrouwbaarheid, en heeft zich door de jaren heen gevestigd als een belangrijke speler in de regio. De ambities van Van der Zanden liggen in verdere verduurzaming, onder andere door te investeren in elektrische voertuigen en laadfaciliteiten, passend bij de veranderende mobiliteitsbehoeften van de klant.

De zeven geïnterviewde referentiebedrijven sluiten qua omvang en type dienstverlening aan bij de bedrijfskenmerken van het MKB-indicatorbedrijf

In samenwerking met BOVAG zijn zeven referentiebedrijven geselecteerd en geworven voor het onderzoek die qua omvang en type dienstverlening nauw aansluiten bij de bedrijfskenmerken van het MKB-indicatorbedrijf. De kerngegevens van deze referentiebedrijven zijn samengevat in de onderstaande figuur. Vanwege de vertrouwelijkheid van de gedeelde (financiële) gegevens is de informatie geanonimiseerd.

Figuur 3. Overzicht kerngegevens referentiebedrijven automotive-sector

	Ref. 1	Ref. 2	Ref. 3	Ref. 4	Ref. 5	Ref. 6	Ref. 7
Aantal vestigingen	7	4	2	2	5	3	2
Omzet referentie-vestiging	€ 40 miljoen- € 60 miljoen	€ 15 miljoen- € 20 miljoen	€ 10 miljoen- € 15 miljoen	€ 15 miljoen- € 20 miljoen	€ 15 miljoen- € 20 miljoen	15 miljoen- € 20 miljoen	€ 15 miljoen- € 20 miljoen
Aantal werknemers referentie-vestiging (fte)	40-60	15-20	15-20	15-20	20-30	15-20	20-30
Locatie in Nederland	West	West	West	Zuid	Oost	West	Oost

5.

Wettelijke verplichtingen

Op het MKB-indicatorbedrijf zijn 76 sectoroverstijgende en sectorspecifieke wettelijke verplichtingen van toepassing

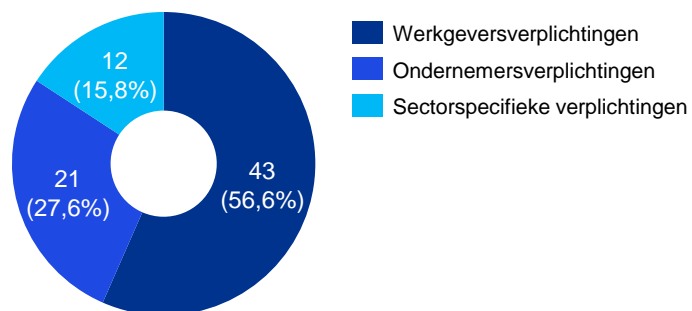
Voor het meten van de regeldruk is een overzicht van de wettelijke verplichtingen opgesteld. De volledige lijst met verplichtingen is te raadplegen in de bijlage. De wettelijke verplichtingen (76 in totaal) die van toepassing zijn op het MKB-indicatorbedrijf zijn onderverdeeld in de volgende hoofdcategorieën (zie figuur 4):

- **Werkgeversverplichtingen:** Dit zijn diverse wettelijke verplichtingen die aan werkgevers worden opgelegd. Voorbeelden hiervan zijn regelgeving rondom arbeidsovereenkomsten en het waarborgen van een veilige en gezonde werkomgeving. Deze verplichtingen zijn sectoroverstijgend en van toepassing op alle werkgevers in Nederland.
- **Ondernemersverplichtingen:** Hieronder vallen verplichtingen die voor elke onderneming gelden, ongeacht of deze al dan niet personeel in dienst hebben. Voorbeelden hiervan zijn het opstellen van de jaarrekening en verplichtingen met betrekking tot privacy (AVG). Deze verplichtingen zijn sectoroverstijgend en van toepassing op de meeste mkb-bedrijven.
- **Sectorspecifieke verplichtingen:** Dit zijn verplichtingen die specifiek zijn voor de automotive-sector. Deze verplichtingen zijn vooraf op basis van deskresearch en in samenwerking met BOVAG opgesteld. Voorbeeld hiervan is het aanvragen van en werken volgens RDW-erkenningen.

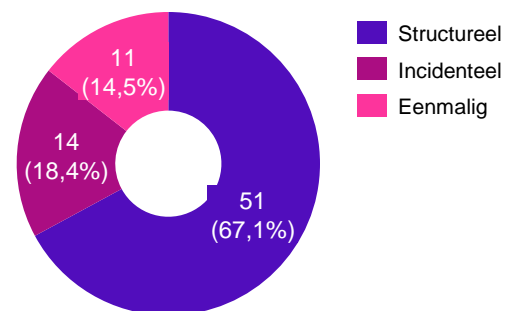
Naast de verdeling van de wettelijke verplichtingen naar hoofdcategorie zijn de verplichtingen tevens ingedeeld naar de frequentie waarin een ondernemer de verplichting uitvoert (zie figuur 5):

- **Structurele verplichtingen:** Deze verplichtingen zijn terugkerend en moeten op regelmatige basis, zoals jaarlijks of periodiek, worden nagekomen. Voorbeelden hiervan zijn het voeren van de loonadministratie (iedere maand) en het opstellen van de jaarrekening (ieder jaar).
- **Incidentele verplichtingen:** Omvat verplichtingen die soms voorkomen. Deze verplichtingen kunnen ontstaan door bijzondere situaties, bijvoorbeeld het re-integreren van een langdurige zieke werknemer. Door het tijdelijke karakter heeft de ondernemer beperkt ervaring met hoe hieraan te voldoen.
- **Eenmalige verplichtingen:** Verplichtingen die ondernemers slechts één keer moeten uitvoeren in de levenscyclus van een bedrijf. Voorbeelden hiervan zijn de vereisten voor de oprichting van de onderneming of het aanvragen van een energielabel.

Figuur 4. Verdeling verplichtingen MKB-indicatorbedrijf naar hoofdcategorie

Figuur 5. Verdeling verplichtingen MKB-indicatorbedrijf naar frequentie

Van de 76 verplichtingen zijn 17 verplichtingen 100% business-as-usual, 12 verplichtingen zijn niet meegenomen omdat deze te weinig voorkomen

De geïnterviewde bedrijven zien 17 sectoroverstijgende verplichtingen als 100% business-as-usual (zie pagina 9 voor toelichting). Deze verplichtingen zijn niet meegenomen in de berekening van de regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf, omdat ondernemers deze volledig als bedrijfseigen zien. Het gaat voornamelijk om sectoroverstijgende verplichtingen.

Figuur 6. Verplichtingen die als business-as-usual worden beschouwd

Verplichting
Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts
Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)
Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen
Maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen
Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder
Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst
Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder
Het bijhouden van de administratie rondom vakantie
Het betalen van loon aan een werknemer
Het indienen van aangifte loonbelasting, inclusief afdracht
Het betalen van vakantietoelagen aan een werknemer
Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer
Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer
Het voeren van een loonadministratie
Het aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet
Keuringen van installaties
Het laten onderhouden en keuren van blusmiddelen

In de dagelijkse praktijk van autodealers komt een aantal verplichtingen niet of zeer zelden voor. Deze verplichtingen zijn daarom niet opgenomen in de berekening van de regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf, en zijn niet meegenomen in de 76 verplichtingen zoals genoemd op pagina 15. Het gaat hier hoofdzakelijk om sectoroverstijgende verplichtingen met een incidenteel karakter.

Figuur 7. Verplichtingen waarvoor de regeldruk niet is bepaald

Verplichting
Het melden van arbeidsongevallen met personeel
Het aanvragen van betaald ouderschapsverlof voor een werknemer
Het doorlopen van een ontslagprocedure via UWV of aangewezen commissie
Het doorlopen van een ontslagprocedure via de kantonrechter
Het APK laten keuren van bedrijfswagens
Het inhuren van zzp'ers
Ketenaansprakelijkheid
Het meewerken aan loonbeslag
Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap
Het melden van een datalek aan de Autoriteit Persoonsgegevens
Het registreren van tweedehands goederen in Digitaal Opkopers Register (DOR)
Het aanmelden bij de gemeente via het Digitaal Opkopers Loket (DOL)

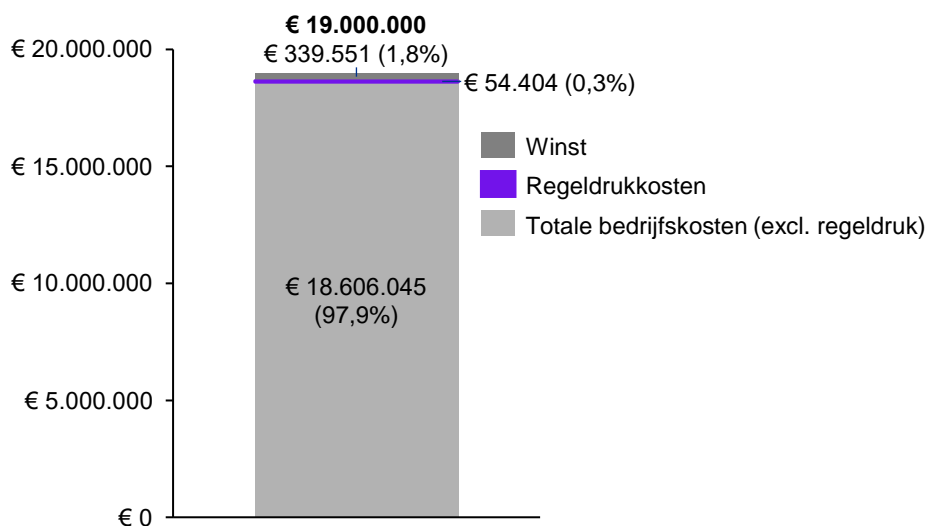
6.

Analyse regeldruk

De jaarlijkse regeldrukkosten voor het MKB-indicatorbedrijf bedragen ca. € 54.000, merendeel gevolg van sectorspecifieke verplichtingen

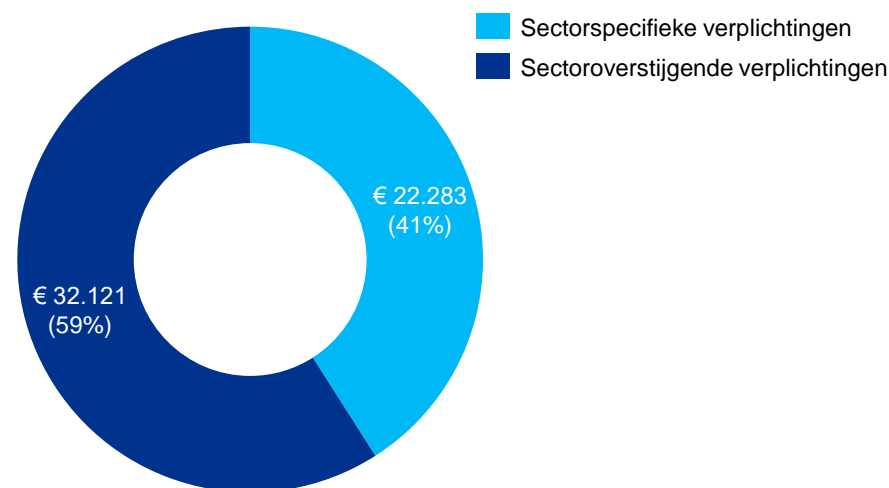
- Uit het onderzoek blijkt dat de regeldrukkosten van het MKB-indicatorbedrijf in de automotive-sector ca. € 54.000 per jaar bedragen. Figuur 8 laat zien wat de impact van deze regeldruk is op de totale omzet en winst van de onderneming. Hierbij geldt dat autodealers, vanwege de handel in kapitaalintensieve goederen, een relatief hoge omzet en relatief hoge kosten hebben ten opzichte van de omvang van het bedrijf.
- De getoonde regeldruk is uitsluitend gebaseerd op de kosten verbonden aan het naleven van de wettelijke verplichtingen, exclusief operationele bedrijfseigen kosten (de zogenaamde 'business-as-usual', zie pagina 9). Hoewel deze laatste noodzakelijk zijn om aan wetgeving te voldoen, beschouwen ondernemers ze niet als onderdeel van de regeldruk en zijn deze kosten niet meegenomen in de berekening van de regeldruk^a.
- Onderstaande figuur toont de verhouding tussen de regeldrukkosten voor sectoroverspecifieke en sectoroverstijgende verplichtingen (werkgevers- en ondernemersverplichtingen). Sectorspecifieke verplichtingen verklaren 41% van de totale regeldrukkosten.

Figuur 8. Verhouding financiële resultaten en regeldruk MKB-indicatorbedrijf

Noot: (a) Ter referentie: de totale regeldrukkosten in geval de bedrijfseigen kosten wél worden meegenomen bedragen € 168.681. Dit houdt in dat 68% van de totale kosten als gevolg van verplichtingen als bedrijfseigen worden gezien.

Figuur 9. Verhouding sectorspecifieke en sectoroverstijgende verplichtingen

De top 10 structurele verplichtingen met de hoogste regeldrukkosten is deels sectorspecifiek en deels sectoroverstijgend

Onderstaande tabel toont de structurele verplichtingen met de hoogste regeldrukkosten per jaar voor het MKB-indicatorbedrijf. De structurele verplichtingen met de hoogste regeldrukkosten zijn deels sectorspecifiek en deels sectoroverstijgend van aard. De hoge regeldrukkosten worden bij deze verplichtingen primair verklaard door de hoge tijdsbesteding in uren.

Figuur 10. Top 10 structurele verplichtingen met hoogste regeldrukkosten

Nr.	Verplichting	Categorie	Regeldrukkosten
1.	Het opstellen van een RI&E, het opvolgen en vastleggen van actiepunten en het instrueren van medewerkers	Sector-overstijgend	€ 6.228
2.	Het voldoen aan eisen op het gebied van opslag van verpakte gevaarlijke en brandbare stoffen	Sector-specifiek	€ 5.765
3.	Het laten keuren van APK equipment	Sector-specifiek	€ 5.456
4.	Het opstellen van de jaarrekening	Sector-overstijgend	€ 3.561
5.	Het nemen van maatregelen omtrent milieubelastende activiteiten	Sector-specifiek	€ 2.137
6.	Het aanvragen van en werken volgens RDW-erkenningen	Sector-specifiek	€ 1.918
7.	Het doen van aangifte op de belasting van personenauto's en motorrijwielen (BPM) (incl. BPM import gebruikte auto)	Sector-specifiek	€ 1.742
8.	Het laten keuren van arbeidsmiddelen	Sector-overstijgend	€ 1.251
9.	Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	Sector-overstijgend	€ 1.094
10.	Het ter beschikking stellen van informatie en etikettering over de energiegebruik personenauto's afkomstig van de leverancier	Sector-specifiek	€ 880

Onderstaande tabel toont de incidentele verplichtingen met de hoogste regeldrukkosten per jaar voor het MKB-indicatorbedrijf. De incidentele verplichtingen met de hoogste regeldruk zijn hoofdzakelijk sectoroverstijgend (werkgevers- en ondernemersverplichtingen). Autodealers hebben incidenteel te maken met verplichtingen met betrekking tot ziekte en ontslag van personeel, maar wanneer deze zich voordoen, veroorzaken ze aanzienlijke kosten.

Figuur 11. Top 10 incidentele verplichtingen met hoogste regeldrukkosten

Nr.	Verplichting	Categorie	Regeldrukkosten
1.	Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden	Sector-overstijgend	€ 4.818
2.	Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer	Sector-overstijgend	€ 1.967
3.	Het behalen van erkende diploma's en certificaten	Sector-specifiek	€ 1.765
4.	Het re-integreren van een zieke werknemer	Sector-overstijgend	€ 1.348
5.	Het doorbetalen loon bij ziekte (langdurig verzuim via verzekering)	Sector-overstijgend	€ 745
6.	De werkgever is verantwoordelijk voor het nemen van de juiste beheersmaatregelen	Sector-overstijgend	€ 688
7.	Het doorbetalen van het loon bij ziekte (kort verzuim)	Sector-overstijgend	€ 523
8.	Het uitvoeren van energiebesparende maatregelen	Sector-overstijgend	€ 349
9.	Het begeleiden van niet-functionerende werknemers	Sector-overstijgend	€ 106
10.	Het meewerken aan inspecties van de Nederlandse Arbeidsinspectie	Sector-overstijgend	€ 97

Op het MKB-indicatorbedrijf zijn 8 eenmalige verplichtingen met regeldruk- kosten van toepassing, 7 hiervan zijn sectoroverstijgend van aard

Onderstaande tabel toont de eenmalige verplichtingen voor het MKB-indicatorbedrijf. De eenmalige verplichtingen zijn grotendeels sectoroverstijgend (werkgevers- en ondernemersverplichtingen).

Figuur 12. Overzicht eenmalige verplichtingen

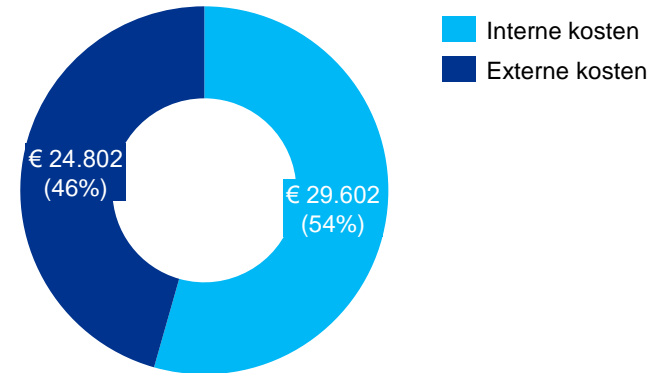
Nr.	Verplichting	Categorie	Regeldruk- kosten
1.	Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	Sector- overstijgend	€ 426
2.	Aanvragen SERMI-certificaat (Security Related Vehicle Repair and Maintenance Information)	Sector- specifiek	€ 129
3.	Aanstellen coördinator uitvoeringsfase	Sector- overstijgend	€ 95
4.	Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	Sector- overstijgend	€ 81
5.	Het doen van gebruiksmelding of het aanvragen van een vergunning voor brandveiligheid	Sector- overstijgend	€ 41
6.	Het aanvragen van een energielabel	Sector- overstijgend	€ 19
7.	Het verplicht inschrijven in het handelsregister	Sector- overstijgend	€ 8
8.	Het indienen van een aanmelding als werkgever	Sector- overstijgend	€ 2

De totale regeldrukkosten van het MKB-indicatorbedrijf bestaan voor 54% uit intern gemaakte uren ('interne kosten')

Om de onderliggende knelpunten voor de regeldrukkosten te bepalen, is gekeken naar de verdeling tussen interne en externe kosten. Uit figuur 13 blijkt dat de totale regeldrukkosten voor het MKB-indicatorbedrijf voor 54% bestaan uit interne kosten. Deze zijn berekend door de tijdsbesteding in uren te vermenigvuldigen met het gemiddeld uurtarief van de werknemer of ondernemer die belast is met deze taken. Externe kosten, de zogenoemde out-of-pocketkosten, vormen de resterende 46% van de totale regeldrukkosten. Autodealers maken primair out-of-pocketkosten voor de volgende externe diensten:

- **Arbodienst, Arboarts of Arbo-deskundige:** Neemt taken over van de werkgever op het gebied van re-integratie en verzuim.
- **Accountant:** Controleert de jaarrekening.
- **Salarisadministratiekantoor:** Handelt voor sommige ondernemers de administratie van de salarissen.
- **Jurist/advocaat:** Het doorlopen van een ontslagprocedure komt bij de ondernemers incidenteel voor. Indien dit wel voorkomt, schakelen zij een arbeidsjurist of advocaat in ter ondersteuning.
- **Softwarepakketten:** Worden onder meer gebruikt voor registratie van arbeidstijden en de salarisadministratie (indien deze niet is uitbesteed).
- **Transitievergoeding:** Omvat het betalen van een wettelijke vergoeding aan werknemers bij ontslag.
- **Trainingen, opleidingen en examens:** Om erkende diploma's en certificaten rondom vakbekwaamheid te behalen.

Figuur 13. Verhouding interne versus externe kosten regeldruk

7.

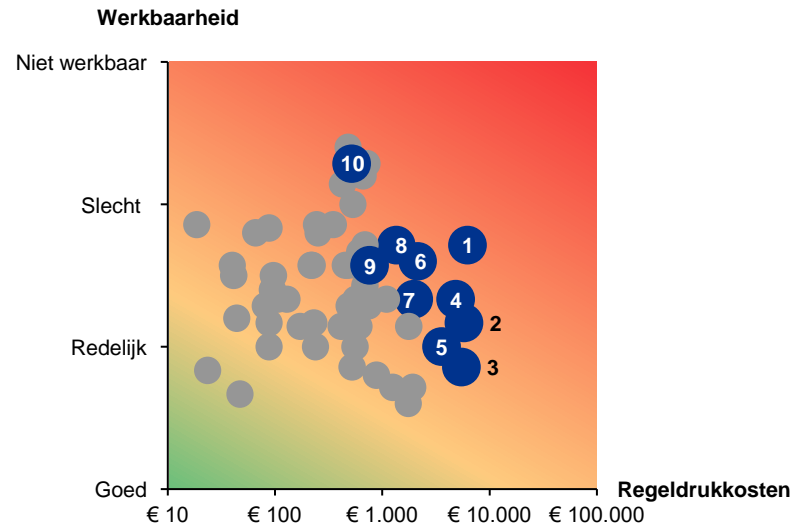
Top 10 verplichtingen

Uit het onderzoek volgt een top 10 van verplichtingen waar maatregelen voor regeldrukvermindering de meeste impact kunnen maken

Figuur 14 toont de verplichtingen met de hoogste regeldrukkosten en de minste werkbaarheid voor het MKB-indicatorbedrijf. Dit zijn verplichtingen waarbij het nemen van maatregelen voor de vermindering van de regeldruk de grootste impact zou kunnen maken in de sector. De matrix presenteert enerzijds de regeldrukkosten (in € per jaar) op de horizontale as en anderzijds de werkbaarheid van de verplichtingen, van goed tot niet werkbaar, op de verticale as.

- **Hoge regeldrukkosten, niet werkbaar** (rechtsboven in de matrix): Dit zijn verplichtingen met hoge regeldrukkosten en deze worden door ondernemers vaak als onpraktisch of onwerkbaar ervaren. Het verminderen van deze verplichtingen zal dan ook een direct en significant effect hebben op de ervaren en daadwerkelijke regeldruk. Een voorbeeld hiervan binnen de automotive-sector is het opstellen van een RI&E, het opvolgen en vastleggen van actiepunten en het instrueren van medewerkers.
- **Lage regeldrukkosten, goed werkbaar** (linksonder in de matrix): Dit zijn verplichtingen waarvan de kosten laag zijn en die ondernemers over het algemeen als goed werkbaar ervaren. Maatregelen om de regeldruk van deze verplichtingen te reduceren zullen over het algemeen minder effect hebben. Een voorbeeld hiervan is het betalen van gemeentelijke belastingen.
- **Hoge regeldrukkosten, goed werkbaar** (rechtsonder in de matrix): Dit zijn verplichtingen met hoge regeldrukkosten, die toch als goed werkbaar worden beschouwd. Hoewel maatregelen voor vermindering minder merkbaar kunnen zijn, kunnen ze de financiële positie van het bedrijf versterken. Een voorbeeld binnen de automotive-sector is het laten keuren van APK equipment.
- **Lage regeldrukkosten, niet werkbaar** (linksboven in de matrix): Dit zijn verplichtingen waarvan de kosten laag zijn, maar die als lastig of onwerkbaar worden ervaren. Dit kan komen door onduidelijkheid in de regelgeving of de slechte integratie met bedrijfsinformatie of -activiteiten. Het terugdringen van deze regeldruk zou merkbaar zijn omdat deze de ondernemerswerking en efficiëntie zou verbeteren. Een voorbeeld binnen de automotive-sector is het meewerken aan uitvragen van het CBS.

Figuur 14. Matrix regeldrukkosten versus werkbaarheid

- 1 Het opstellen van een RI&E, het opvolgen en vastleggen van actiepunten en het instrueren van medewerkers
- 2 Het voldoen aan eisen op het gebied van opslag van verpakte gevaarlijke en brandbare stoffen
- 3 Het laten keuren van APK equipment
- 4 Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden
- 5 Het opstellen van de jaarrekening
- 6 Het nemen van maatregelen omtrent milieubelastende activiteiten
- 7 Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer
- 8 Het re-integreren van een zieke werknemer
- 9 Het scheiden en registreren (banden, accu's) van bedrijfsafval
- 10 Het meewerken aan uitvragen van het CBS

Per verplichting lichten we de onderliggende factoren van de regeldrukkosten en werkbaarheid toe, en komen met voorstellen voor vermindering

- Op de volgende pagina's lichten we de top 10 verplichtingen waar maatregelen voor regeldrukvermindering het meeste impact maken nader toe. Per verplichting beschrijven we welke wet- en regelgeving hieraan ten grondslag ligt.
- Daarnaast gaan we per verplichting in op de onderliggende factoren van de regeldrukkosten per jaar en de werkbaarheid. Op deze manier verklaren we waarom een verplichting hoge regeldrukkosten en/of een slechte werkbaarheid heeft. De regeldrukkosten per jaar zijn opgebouwd uit tijdsbesteding (aantal bestede uren vermenigvuldigd met het aantal handelingen per jaar), out-of-pocketkosten, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de mate waarin de verplichting als business-as-usual wordt gezien^a. De werkbaarheid is opgebouwd uit complexiteit, dienstverlening en doorlooptijd. Zie pagina 9 voor een definitie van de onderliggende factoren.
- Daarnaast komen we met een voorstel voor vermindering van de regeldruk, met toelichting op de haalbaarheid van het voorstel. Bij sommige verplichtingen lijkt een vermindering van de regeldruk relatief eenvoudig te realiseren ('laaghangend fruit'), bij andere verplichtingen is dit complexer, bijvoorbeeld omdat de verplichting direct voortkomt uit Europese regelgeving.

Noot: (a) Het interne uurtarief is op de volgende pagina's niet expliciet toegelicht als onderliggende factor van de regeldrukkosten, omdat deze slechts in zeer beperkte mate een verklarende factor is voor de hoogte van de regeldrukkosten.

Vermindering van regeldruk door RI&E mogelijk door schrappen van externe toetsing, in lijn met diverse EU-landen

1 Het opstellen van een RI&E, het opvolgen en vastleggen van actiepunten en het instrueren van medewerkers

- De Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) omvat het systematisch in kaart brengen van de risico's op de werkplek en het evalueren van mogelijke gevolgen, om vervolgens de maatregelen vanwege die risico's op te nemen in een plan van aanpak. Bedrijven zonder erkende branche-RI&E en bedrijven met meer dan 25 werknemers moeten daarbij hun RI&E altijd laten toetsen door een gecertificeerde arbodienst of één of meer gecertificeerde kerndeskundigen. In de Arboret staat geen termijn omtrent de geldigheid van de RI&E. Wel moet een RI&E altijd actueel zijn. De RI&E is een Nederlandse invulling van de Europese Kaderrichtlijn 89/391. *Wet: Arboret, Artikel 5.*

Regeldrukkosten (€ 6.228)

- Tijdsbesteding (78 uur):** De tijdsbesteding omvat het periodiek opstellen en bijwerken van de Risico-inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) en het opvolgen hiervan. Ondernemers besteden primair tijd aan de totstandkoming van de RI&E, het opvolgen en vastleggen van de actiepunten en het instrueren van medewerkers. Met name die laatste twee punten worden als zeer arbeidsintensief gezien.
- Out-of-pocketkosten (€ 1.571):** De out-of-pocketkosten hebben betrekking op het inhuren van externe deskundigen ter ondersteuning en begeleiding bij de RI&E. Het indicatorbedrijf betreft een dealervestiging van 18 fte en kan gebruik maken van de branche-RI&E^a, waardoor de RI&E niet extern getoetst hoeft te worden. Echter, indien een bedrijf meer dan 25 werknemers heeft (zoals veel mkb-bedrijven in de automotive-sector) moet de RI&E wel extern getoetst worden.
- Business-as-usual (25%):** Ondernemers geven aan dat zij ook zonder de RI&E periodiek de risico's in kaart zouden brengen. Daarnaast geven ze aan reeds aan diverse verplichtingen rondom de veiligheid van de werkomgeving te voldoen. De RI&E komt hier nog bovenop, waardoor ze de verplichting slechts in beperkte mate als bedrijfseigen zien.

Werkbaarheid (redelijk tot slecht)

- Complexiteit:** Ondernemers ervaren de benodigde kennis om een RI&E op te stellen en op te volgen als complex en specialistisch. Om compliant te zijn huren bedrijven vaak een externe partij in.
- Ondernemers ervaren bij de RI&E onder meer de administratie van gevaarlijke stoffen als slecht werkbaar. Vanuit de RI&E is het verplicht een overzicht bij te houden van alle gevaarlijke stoffen die worden gebruikt, waarin staat wat te doen bij calamiteiten met de betreffende stof. Als voorbeeld wordt benoemd dat voor alle spuitbussen die gebruikt worden apart een veiligheidsinformatieblad moet worden gemaakt of besteld bij de leverancier. Dit levert substantiële regeldruk op, zonder dat hiervan de toegevoegde waarde wordt gezien.
- Daarnaast geven ondernemers aan dat bij bepaalde veiligheidsvoorschriften de verantwoordelijkheid volledig bij de werkgever wordt gelegd. Zo stellen ondernemers bijvoorbeeld veiligheidsbrillen aan hun personeel ter beschikking conform de RI&E. Echter, indien werknemers er zelf voor kiezen deze niet te gebruiken, ervaren ondernemers dat zij hierop afgerekend.
- Dienstverlening:** n.v.t.
- Doorlooptijd:** n.v.t.

Voorstel voor vermindering regeldruk

- Ondernemers ervaren regeldruk door de RI&E als gevolg van complexiteit, onduidelijkheid over de toegevoegde waarde en de verplichting van externe toetsing. De RI&E is een Nederlandse invulling van de Europese richtlijnen rondom de veiligheid en gezondheid van werknemers. In diverse andere Europese landen worden de richtlijnen lichter ingevuld. Een vermindering van de (ervaren) regeldruk is mogelijk op de volgende wijze:
 - Onderzoek het schrappen van de verplichte externe toetsing. Met de verplichting van externe toetsing vanaf 25 werknemers vult Nederland de Europese regelgeving strenger in dan de diverse andere EU-landen. Zo is in onder meer Zweden, Denemarken en Frankrijk externe toetsing en/of het extern inwinnen van advies niet verplicht¹. Ook kan worden gedacht aan een vereenvoudiging van de RI&E voor kleine bedrijven. Landen als Italië en Spanje kennen een vereenvoudigde RI&E voor bedrijven tot 50 werknemers met beperkte risico's¹.
 - Vergroot de bekendheid van de bestaande ondersteuning vanuit de overheid, zoals het Steunpunt RI&E (Rie.nl).

Meer proportionaliteit kan regeldruk als gevolg van eisen rondom opslag van gevaarlijke en brandbare stoffen verminderen

2 Het voldoen aan eisen op het gebied van opslag van verpakte gevaarlijke en brandbare stoffen

- De opslag van verpakte gevaarlijke stoffen moet voldoen aan PGS 15 (publicatiereeks gevaarlijke stoffen). Dit omvat inventarisatie van alle gevaarlijke stoffen die in een bedrijf aanwezig zijn, gemaakt worden of vrijkomen zoals lasrook en dieselmotorenemissie; het hebben van een oog- en nooddouche waar wordt gewerkt met stoffen die ontplofbaar of zeer tot licht ontvlambaar zijn; het veilig bedrijfsmatig stallen, onderhouden en repareren van motorvoertuigen; de omgang met vloeibare brandstoffen in ondergrondse en bovengrondse installaties en aflevertuistellen; afleverinstallaties van LNG voor voertuigen en werktuigen. *Wet: Omgevingswet en publicatiereeks gevaarlijke stoffen.*

Regeldrukkosten (€ 5.765)

- Tijdsbesteding (125 uur):** Ondernemers geven aan dat ze veel tijd besteden aan het opzetten en inrichten van de opslag. Daarnaast wordt vooral tijd besteed het uitvoeren van onderhoud en keuringen. Onder meer het controleren of ze voldoen aan de eisen voor opslag vergt veel tijd.
- Out-of-pocketkosten (€ 6.036):** De out-of-pocketkosten hebben betrekking op investeringen in onder meer opslagfaciliteiten voor gevaarlijke en brandbare stoffen, zoals bijvoorbeeld lekbakken, brandwerende kluizen, opslagtanks voor afgewerkte olie en een lithium-container (voor de opslag van accu's). Deze worden afgeschreven over een periode van 5-10 jaar. Daarnaast worden jaarlijks kosten gemaakt voor het controleren en laten keuren van de faciliteiten.
- Business-as-usual (50%):** Ondernemers beschouwen het veilig opslaan van gevaarlijke en brandbare stoffen als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering. Zonder de verplichting zouden ze echter een aantal investeringen niet doen en mogelijk minder frequent keuren en controleren.

Werkbaarheid (redelijk)

- Complexiteit:** Ondernemers geven aan dat autodealers de meeste stoffen in relatief kleine hoeveelheden bezitten, maar dat aan dezelfde regelgeving moet worden voldaan als bij grote hoeveelheden. Er wordt hierbij ervaren dat de richtlijnen zijn ingericht op grotere hoeveelheden. Zo geven ondernemers aan dat voor de opslag van een middel als ruitensproeiervloeistof conform PGS 15 formeel brandwerende kluizen nodig zijn. Ondernemers geven daarbij aan dat het veel tijd kost om te onderzoeken hoe de regelgeving moet worden toegepast^a.
- Daarnaast ervaren ondernemers met dealervestigingen op meerdere locaties verschillen in de controle tussen de betrokken omgevingsdiensten. Door de ene omgevingsdienst wordt de regelgeving aanzienlijk strenger geïnterpreteerd dan door de andere omgevingsdienst.
- Dienstverlening:** n.v.t.
- Doorlooptijd:** n.v.t.

Voorstel voor vermindering regeldruk

- De PGS komt tot stand op basis van een uitvoerig proces en de Handreiking Beoordeling gelijkwaardigheid PGS-maatregelen biedt bedrijven de mogelijkheid om af te wijken van de maatregelen. Desondanks beschouwen ondernemers de regelgeving op punten als niet-proportioneel en worden verschillen ervaren in de vereisten en controles tussen regio's. Een vermindering van de regeldruk is mogelijk op de volgende wijze:
 - Onderzoek het toepassen van meer proportionaliteit binnen de PGS. Momenteel moet men boven een bepaalde drempelwaarde in alle gevallen aan dezelfde eisen voldoen, ongeacht hoever men boven deze waarde zit. Ondernemers verlangen dat meer wordt gekeken naar de praktijk. Denk aan een vrijstelling in geval een klein aantal stoffen de drempelwaarde in beperkt overschrijdt. Mogelijk kan gebruik worden gemaakt van de (mogelijkheden binnen de) Handreiking Beoordeling gelijkwaardigheid PGS-maatregelen.
 - Vereenvoudig en harmoniseer de (interpretatie van) vereisten en voorschriften voor opslagfaciliteiten op nationaal niveau. Dit kan helpen de regeldruk voor ondernemers te verminderen.

Het laten keuren van APK equipment kent substantiële jaarlijkse kosten, betere afstemming binnen de keten kan regeldruk verlichten

3 Het laten keuren van APK equipment

- Binnen de APK zijn diverse soorten apparatuur verplicht die jaarlijks of tweejaarlijks gekeurd moeten worden. Leveranciers van de apparatuur zijn vaak ook door NMI erkend als onderzoeksgerechtigde (keuringsinstantie) voor de apparatuur. Een door de RDW erkende organisatie moet daarnaast de hefinrichting jaarlijks controleren en certificeren. Voor APK 2 (lichte bedrijfswagens) is een hefbrug tot 3.500 kg vereist. *Wet: Regeling erkenning en keuringsbevoegdheid APK e.a.*

Regeldrukkosten (€ 5.546)

- Tijdsbesteding (30 uur):** Ondernemers besteden per keuring per installatie ca. 3 uur aan het begeleiden van de controlerende partij en het opvolgen van eventuele afkeurpunten. In totaal gaat het om ca. 10 APK-installaties die jaarlijks gekeurd worden. Dit omvat onder meer het keuren van de bruggen, de remmentest, de pedaalkrachtmeter en de koolstofmonoxidemeter.
- Out-of-pocketkosten (€ 20.714):** De out-of-pocketkosten hebben betrekking op het inhuren van een door de RDW erkende organisatie voor de keuring en de kosten voor eventuele opvolging van afkeurpunten. Ondernemers geven aan dat de keuringen merendeels worden uitgevoerd door de bedrijven die de installaties hebben geleverd.
- Business-as-usual (75%):** Ondernemers geven aan de verplichting grotendeels als bedrijfseigen te zien. Ondernemers begrijpen dat het belangrijk is om de installaties periodiek te controleren en certificeren.

Werkbaarheid (redelijk)

- Complexiteit:** Ondernemers geven aan dat het jaarlijks laten keuren van APK equipment weliswaar substantiële kosten met zich meebrengt, maar dat de regelgeving en administratie hieromtrent als begrijpelijk en eenduidig wordt beschouwd. De complexiteit wordt met name ervaren bij de afhankelijkheid van een beperkte aantal leveranciers. Ondernemers geven aan dat deze in enkele gevallen kampen met personeelstekorten, wat leidt tot lange wachttijden. Als de installaties niet tijdig worden gekeurd mogen hiermee geen APK-keuringen worden uitgevoerd.
- Dienstverlening:** n.v.t.
- Doorlooptijd:** Dit is een jaarlijks terugkerende verplichting.

Voorstel voor vermindering regeldruk

- Ondernemers ervaren de regeldruk met betrekking tot het laten keuren van APK equipment als relatief beperkt vanwege de hoge mate van business-as-usual, ondanks de substantiële out-of-pocketkosten (die voor ondernemers wel continu een punt van aandacht zijn). De ervaren regeldruk speelt met name binnen de keten, bijvoorbeeld door de kosten die leveranciers op hun beurt maken voor keuringen van apparatuur door NMI. Betere afstemming en daarmee wederzijds begrip tussen autodealers en leveranciers kan deze verminderen.

Regeldruk bij ontslag en bijbehorende procedures is het gevolg van incidentele karakter, vergt vaak het inschakelen van externe deskundige

Noot: vanwege de samenhang/overlap tussen de twee verplichtingen worden deze in de analyse gezamenlijk behandeld.

4 Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden

7 Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer

- Het volgen van de juiste procedure bij ontslag met wederzijdse instemming van werkgever en werknemer (verplichting 4). *Burgerlijk Wetboek, Boek 7, Artikel 670b.*
- Het betalen van een wettelijke vergoeding aan werknemers bij ontslag (verplichting 7). *Wet werk en zekerheid, Artikel 7:673.*

Regeldrukkosten (verplichting 4: € 4.818, verplichting 7: € 1.967)

- **Tijdsbesteding (verplichting 4: 10 uur, verplichting 7: 1 uur):** De tijdsbesteding heeft betrekking op de administratieve handelingen rondom het doorlopen van een ontslagprocedure en het betalen van een transitievergoeding. Hierbij is ervan uitgegaan dat bij het indicatorbedrijf (18 fte) beiden eens in de ca. 2 jaar voorkomen.
- **Out-of-pocketkosten (verplichting 4: € 9.204, verplichting 7: € 3.871):** De out-of-pocket-kosten van het doorlopen van een ontslagprocedure hebben betrekking op het inschakelen van een arbeidsjurist of advocaat en de hoogte van de vaststellingsovereenkomst. De out-of-pocket-kosten bij de transitievergoeding hebben betrekking op het betalen van een dergelijke vergoeding.
- **Business-as-usual (verplichting 4: 75%, verplichting 7: 50%):** Ondernemers zien het incidenteel doorlopen van een ontslagprocedure grotendeels als bedrijfseigen. Bij de transitievergoeding ervaren ze in sommige gevallen beperkte nut en noodzaak, bijvoorbeeld als het gaat om ontslag binnen de proeftijd of bij het aflopen van een contract voor bepaalde tijd.

Werkbaarheid (verplichting 4: redelijk, verplichting 7: redelijk)

- **Complexiteit:** Ondernemers ervaren in het algemeen bij dergelijke incidentele verplichtingen complexiteit, omdat men op dat het moment dat dit voorkomt hierin specifiek moet verdiepen. Ondernemers geven namelijk aan beperkt op de hoogte zijn van de wet- en regelgeving omtrent ontslagprocedures en eventuele recente wijzigingen hierin. Om de juiste stappen te doorlopen bij een ontslagprocedure schakelen ondernemers in de regel een arbeidsjurist en/of advocaat in.
- Ondernemers ervaren het berekenen van de hoogte van de transitievergoeding als vrij complex. Ze geven aan dat het relatief veel controle vraagt om dit goed te doen. Ook hier geldt dat dit mede veroorzaakt wordt door het incidentele karakter van de verplichting.
- **Dienstverlening:** n.v.t.
- **Doorlooptijd:** n.v.t.

Voorstel voor vermindering regeldruk

- Vanwege het incidentele karakter van de verplichtingen lijkt het onvermijdelijk dat ondernemers regeldruk ervaren indien deze voorkomen. Daarnaast geven ondernemers aan in principe geen moeite te hebben met het doorlopen van de ontslagprocedure en het betalen van de transitievergoeding op zich. Echter, bij het betalen van een transitievergoeding binnen de proeftijd en bij het aflopen van contracten voor bepaalde tijd wordt vanwege het beperkte bedrag slechts beperkt nut en noodzaak ervaren. Mogelijk kan de regeldruk worden verminderd door de verplichting van de transitievergoeding binnen de proeftijd en aan het einde van een contract voor bepaalde tijd te schrappen.

Door de grensbedragen voor de verplichting te verhogen, hoeven kleine ondernemers minder tijd en kosten aan de jaarrekening te besteden

5 Het opstellen van de jaarrekening

- Ondernemers zijn verplicht jaarlijks een financiële verantwoording op te stellen, bestaande uit balans, winst- en verliesrekening en toelichting, en deze te deponeren bij de Kamer van Koophandel. *Burgerlijk Wetboek, Boek 2, Titel 9, Artikel 210 en 394.*

Regeldrukkosten (€ 3.561)

- Tijdsbesteding (64 uur):** De tijdsbesteding omvat het opstellen en controleren van de jaarrekening en het uitbesteden aan een externe partij. Deze inspanningen vereisen veel tijd en betrokkenheid van de ondernemer. Daarnaast wordt tijd besteed aan het verzamelen van de gegevens en informatie over de financiën van de onderneming.
- Ondernemers verwachten de komende jaren een toename van de rapportageverplichtingen, primair vanwege EU-regelgeving omtrent duurzaamheid (zie pagina 35). Overigens werkt de EU momenteel (feb. 2025) aan het “Omnibus Vereenvoudigingspakket”, gericht op het vereenvoudigen en samenvoegen van EU-vereisten voor duurzaamheidsrapportages.
- Out-of-pocketkosten (€ 8.714):** De out-of-pocketkosten hebben betrekking op de externe accountant die helpt bij het opstellen en controleren van jaarrekeningen. Het indicatorbedrijf betreft één vestiging van een groter bedrijf en is daarmee op zichzelf niet controleplichtig. Het bedrijf is op groepsniveau echter wel controleplichtig, waardoor de out-of-pocket-kosten van het bedrijf als geheel significant hoger liggen.
- Business-as-usual (75%):** Ondernemers geven aan dat de jaarrekening ook zonder de verplichting zou worden opgesteld. Echter, de jaarrekening zou minder gedetailleerd zijn zonder de verplichting.

Werkbaarheid (redelijk)

- Complexiteit:** De ondernemers moeten de jaarrekening op groepsniveau verplicht door een externe accountant laten controleren, indien de omzet groter is dan € 15 miljoen en het balanstotaal groter is dan € 7,5 miljoen (of sprake is van meer dan 50 medewerkers).
- Dienstverlening:** De overheid stelt enkele hulpmiddelen ter beschikking voor het opstellen van een jaarrekening. De Kamer van Koophandel, Belastingdienst en Ondernemersplein hebben stappenplannen, rekentools en trainingen beschikbaar. Daarnaast stimuleert de overheid het gebruik van Standard Business Reporting voor het digitaal deponeren van jaarrekeningen bij de KvK.
- Doorlooptijd:** n.v.t.

Voorstel voor vermindering regeldruk

- Autodealers kennen vanwege de handel en voorraad van producten met een hoge waarde relatief veel omzet en een relatief hoog balanstotaal ten opzichte van de omvang van het bedrijf. Daardoor zitten de meeste mkb-autodealers boven de grens waarbij meer rapportageverplichtingen gelden. Dit betekent onder andere dat ze een volledige balans en winst- en verliesrekening moeten publiceren in plaats van een verkorte. Daarnaast moeten ze een directieverslag opstellen en een externe accountant de jaarrekening laten controleren. Onder de genoemde grensbedragen hoeft dat niet. Sinds begin 2024 zijn deze grenswaarden met 25% verhoogd. Voor de meeste mkb-autodealers heeft dit geen verschil gemaakt. Het zou mkb-bedrijven helpen als de grens voor middelgrote bedrijven hoger ligt. Daarmee hoeven middelgrote ondernemers in mindere mate aan de verplichting te voldoen waarmee ze tijd en kosten kunnen besparen.

Regeldruk door eisen rondom milieubelastende activiteiten en afvalstromen kan worden verminderd door meer overzicht te bieden

Noot: vanwege de samenhang/overlap tussen de twee verplichtingen worden deze in de analyse gezamenlijk behandeld.

6 Het nemen van maatregelen omtrent milieubelastende activiteiten

9 Het scheiden en registreren (banden, accu's) van bedrijfsafval

- Autodealers hebben te maken met regels vanuit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) omtrent onder meer: stookinstallatie; afvalbeheer autodemontage en tweewielerdemontagebedrijf; stralen van metalen; schoonbranden van metalen; lassen, solderen en mechanische en thermisch bewerken van metalen; onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren en gemotoriseerde voertuigen; proefdraaien verbrandingsmotoren; tanken en opslaan van LPP, LNG, CNG, waterstof; tanken; wasstraat of wasplaats; geluid op industrieterreinen; wassen van motorvoertuigen (verplichting 6). *Wet: Omgevingswet (Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)).*
- Het scheiden van bedrijfsafval, bijvoorbeeld met gevaarlijke afvalstoffen: oliefilters, afgewerkte olie, gebruikte metalen chemicaliën verpakkingen, vloeibare halogeenrijke en arme koolwaterstoffen zoals oplosmiddelen, koudemiddel en tonervloeistof, loodaccu's, batterijen, spuitbussen, PCB houdende vloeistoffen en banden (verplichting 9). *Wet: Besluit vaststelling Landelijk afvalbeheerplan 2017–2029 (LAP 3).*

Regeldrukkosten (verplichting 6: € 2.137, verplichting 9: € 762)

- Tijdsbesteding (verplichting 6: 97 uur, verplichting 9: 12 uur):** De tijdsbesteding heeft betrekking op het in kaart brengen van de verplichtingen omtrent milieubelastende activiteiten en afvalstromen en het voldoen hieraan. Het rapporteren hierover en bijhouden van de administratie hiervan kost ondernemers veel tijd.
- Out-of-pocketkosten (verplichting 6: € 0, verplichting 9: € 2.500):** De out-of-pocketkosten hebben primair betrekking op het uitbesteden van afvalbeheer aan externe partijen en de aanschaf van containers.
- Business-as-usual (verplichting 6: 50%, verplichting 9: 75%):** Het nemen van maatregelen omtrent milieubelastende activiteiten en het scheiden en afvoeren van bedrijfsafval wordt door de ondernemers volledig als bedrijfseigen gezien. Echter, zonder deze verplichtingen zouden zij hierover minder uitgebreid rapporteren.

Werkbaarheid (verplichting 6: redelijk tot slecht, verplichting 9: redelijk tot slecht)

- Complexiteit:** Ondernemers ervaren een hoge mate van complexiteit door de hoeveelheid regelgeving en instanties waar zij bij de verplichtingen mee te maken hebben. Ondernemers hebben er in de praktijk moeite mee om bij te houden welke activiteiten welke maatregelen vragen. Daarnaast ervaren ondernemers in specifieke gevallen bijkomende regeldruk door de gevraagde administratie. Zo moet bij autobanden elke goederenbeweging worden vastgelegd, ook als een winterband bijvoorbeeld tijdelijk is opgeslagen of naar een andere vestiging wordt verplaatst. Deze verplichting komt vanuit RecyBEM, de verplichte inzamelaar van autobanden.
- Dienstverlening:** Ondernemers geven aan dat eerder door het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) een overzicht werd opgesteld van de afvalstromen vanuit een autobedrijf, maar dat deze momenteel niet meer wordt opgesteld en bijgehouden.
- Doorlooptijd:** n.v.t.

Voorstel voor vermindering regeldruk

- De regeldruk wordt met name veroorzaakt door het gebrek aan overzicht en de veelheid aan instanties (onder meer de omgevingsdienst, de Arbeidsinspectie en diverse instanties voor het scheiden en registratie van afval, zoals RecyBEM) en waar bedrijven mee te maken hebben. Een vermindering van de regeldruk is mogelijk door de dienstverlening vanuit de overheid uit te breiden. Ondernemers zijn geholpen met een uitgebreid overzicht vanuit IPLO met de milieubelastende activiteiten en afvalstromen waar bedrijven zoals zij mee te maken hebben, inclusief bijbehorende regelgeving en betrokken instanties.

Vermindering regeldruk bij re-integreren zieke werknemers mogelijk door vereenvoudigde procedure in minder complexe gevallen

8 Het re-integreren van een zieke werknemer

- Actieve ondersteuning bieden aan werknemers om terug te keren naar hun werk na ziekte. *Wet verbetering poortwachter.*

Regeldrukkosten (€ 1.742)

- Tijdsbesteding (18 uur):** De tijdsbesteding heeft primair betrekking op het begeleiden van medewerkers, het opstellen van rapportages en afstemming met betrokken externe deskundigen. Hierbij is ervan uitgegaan dat dit eens in de ca. 2 jaar voorkomt.
- Out-of-pocketkosten (€ 3.839):** De out-of-pocketkosten hebben betrekking op het inhuren van een arbeidsdeskundige of re-integratiebureau.
- Business-as-usual (75%):** Ondernemers zien het re-integreren van zieke werknemers grotendeels als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering. Echter, zonder regelgeving zouden ondernemers niet in alle gevallen een dergelijk uitgebreid proces doorlopen en rapportage opstellen.

Werkbaarheid (redelijk tot slecht)

- Complexiteit:** Ondernemers ervaren in het algemeen bij dergelijke incidentele verplichtingen complexiteit, omdat men op dat het moment dat dit voorkomt hierin specifiek moet verdiepen. Ondernemers geven namelijk aan beperkt op de hoogte zijn omtrent (langdurig) zieke werknemers en eventuele recente wijzigingen hierin. De begeleiding hiervan wordt daarom deels uitbesteed.
- Daarnaast benoemen ondernemers dat in alle gevallen binnen de Wet verbetering poortwachter dezelfde procedure moet worden doorlopen, onafhankelijk van de complexiteit van de casus. Voorbeeld hiervan is dat bij een beenbreuk als gevolg van een skivakantie dezelfde formele stappen moeten worden gevolgd als bij een medewerker die een beroerte krijgt.
- Ook bij situaties zonder kans op re-integratie zien ondernemers de verplichting als niet proportioneel. Ondernemers ervaren dat door de verhoging van de AOW-leeftijd dergelijke situaties vaker voorkomen. Werknemers in deze situatie blijven nog 2 jaar in dienst en krijgen te maken met doorlopende procedures. Daarnaast leidt dit tot kosten voor de ondernemer, die hiermee het volledige verzuimrisico horend bij de hogere pensioenleeftijd betaalt.
- Dienstverlening:** Ondernemers geven aan dat de reactietermijn bij het UWV soms te lang is.
- Doorlooptijd:** n.v.t.

Voorstel voor vermindering regeldruk

- De regeldruk bij het re-integreren van zieke werknemers is primair het gevolg van het incidentele karakter en de uitgebreide procedure. Echter, in eenvoudige casussen wordt de verplichting gezien als niet-proportioneel. Een vermindering van de regeldruk is mogelijk door het inrichten van een vereenvoudigde procedure voor minder complexe situaties. Zo moet in de huidige situatie ook voor een medewerker die 3 maanden geen werkzaamheden kan uitvoeren door een beenbreuk een uitgebreid plan van aanpak worden opgesteld. Wanneer, met instemming van de medewerker, in dergelijke gevallen een eenvoudigere procedure wordt doorlopen, kan de regeldruk worden verminderd.
- De periode waarin een ondernemers een langdurig zieke werknemer moet doorbetalen is op dit moment 2 jaar^a. Voor deze periode moet ook een vervangende werknemer in dienst worden genomen. In Duitsland is deze periode bijvoorbeeld 6 weken. Het verkorten van de periode waarin een werkgever een langdurig zieke werknemer (zonder uitzicht op re-integratie) doorbetaalt tot bijvoorbeeld 1 jaar, verlaagt de kosten voor ondernemers en leidt tot het minder lang belasten van de werknemer met procedures.

Regeldruk als gevolg van enquêtes CBS kan worden verminderd door betere aansluiting op praktijksituatie en beperking frequentie

10 Het meewerken aan uitvragen van het CBS

- Verplichte statistische informatie verstrekken aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor economische en sociale statistieken. *Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek, Artikel 33.*

Regeldrukkosten (€ 519)

- **Tijdsbesteding (16 uur):** Ondernemers geven aan ca. 5-7 keer per jaar een verplichte enquête van het CBS te ontvangen. De tijdsbesteding verschilt sterk, maar komt gemiddeld uit op ca. 3 uur per enquête. Daarnaast kiezen enkele ondernemers er bewust voor om niet aan alle uitvragen van het CBS mee te werken (undercompliance), als gevolg van de ervaren complexiteit en onduidelijkheid over de nut en noodzaak van de uitvragen.
- **Out-of-pocketkosten (€ 0):** n.v.t
- **Business-as-usual (25%):** Ondernemers zien het meewerken aan uitvragen van het CBS voor het grootste deel als niet-bedrijfseigen.

Werkbaarheid (slecht tot niet werkbaar)

- **Complexiteit:** Ondernemers geven aan dat het verzamelen van de juiste data en gegevens relatief veel uitzoekwerk vraagt, omdat deze vaak niet direct voorhanden zijn. Gegevens kunnen in veel gevallen niet meteen uit de jaarrekening worden gehaald, waardoor ze ervaren dat de hele bedrijfsadministratie moet worden doorgelicht.
- Daarnaast ervaren ondernemers een deel van vragen in de enquêtes als complex. Zo wordt aangegeven dat veel vragen niet van toepassing zijn voor het betreffende bedrijf, maar wel moeten worden ingevuld. Ook ervaren ondernemers dat het taalgebruik onvoldoende aansluit bij de beroepspraktijk. Dit leidt tot enquêtes die onzorgvuldig of helemaal niet worden ingevuld.
- **Dienstverlening:** Ondernemers geven aan dat onvoldoende gebruik wordt gemaakt van bestaande rapportages, zoals de (publiek beschikbare) jaarrekening. Daarnaast ontvangen ondernemers geen terugkoppeling over wat er met de uitvragen gedaan wordt.
- **Doorlooptijd:** Ondernemers ervaren de frequentie van de uitvragen als te hoog.

Voorstel voor vermindering regeldruk

- De uitvragen van het CBS leiden tot regeldruk voor ondernemers vanwege de hoge frequentie, de complexiteit van de vragen en onduidelijkheid over de nut en noodzaak. Een vermindering van de regeldruk is mogelijk op de volgende wijze:
 - Laat de uitvragen beter aansluiten bij de praktijksituatie van ondernemers. Dit omvat enerzijds het gebruiken van bestaande rapportages zoals de jaarrekening, en anderzijds het gebruik van een eenvoudig taalgebruik. Ook kunnen door meer differentiatie in de SBI-codes betere vragen worden geformuleerd, waardoor de kwaliteit van de door ondernemers ingevulde informatie verbetert.
 - Beperk de frequentie van het aantal uitvragen door het jaar heen. Denk hierbij aan één uitvraag per jaar op een vast moment, zodat ondernemers hier van tevoren rekening mee kunnen houden.
 - Koppel terug aan ondernemers wat er met de opgehaalde gegevens uit de uitvragen wordt gedaan. Dit verhoogt de ervaren toegevoegde waarde, wat naar verwachting leidt tot een afname van de ervaren regeldruk en een toename van de compliance.

8.

Conclusie

Vermindering regeldruk in automotive-sector mogelijk door versoepelen RI&E, meer proportionaliteit en betere ondersteuning ondernemers

Ondernemers in de automotive-sector (subsector autodealers) begrijpen dat bij het zijn van ondernemer en werkgever bepaalde verplichtingen horen. De installaties waar medewerkers mee werken moeten veilig zijn, gevaarlijke stoffen moeten veilig worden opgeslagen en werknemers moeten kunnen rekenen op hun werkgever bij ziekte. Momenteel ervaren ondernemers in de automotive-sector (subsector autodealers) echter op verschillende vlakken substantiële regeldruk. Met name bij verplichtingen met betrekking tot de veiligheid en gezondheid van medewerkers en verplichtingen rondom het milieu wordt veel regeldruk ervaren.

De belangrijkste aanbevelingen voor vermindering van de regeldruk in de automotive-sector (subsector autodealers) zijn:

- **Versoepel de invulling van de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie.**
Ondernemers ervaren regeldruk door de RI&E als gevolg van complexiteit, onduidelijkheid over de toegevoegde waarde en de verplichting van externe toetsing. De RI&E is een Nederlandse invulling van de Europese richtlijnen rondom de veiligheid en gezondheid van werknemers. In diverse andere Europese landen worden de richtlijnen echter lichter ingevuld. Zo is in verschillende EU-landen, waaronder Denemarken, Zweden en Frankrijk, externe toetsing en/of externe inwinning van advies niet verplicht. Het schrappen van de externe toetsing verlicht de regeldruk voor ondernemers substantieel. Een vermindering van de regeldruk is daarnaast mogelijk door de RI&E te vereenvoudigen voor kleine bedrijven met beperkte risico's en door de bekendheid van de bestaande ondersteuning vanuit de overheid (waaronder het Steunpunt RI&E) te vergroten.
- **Onderzoek het toepassen van meer proportionaliteit bij wet- en regelgeving die voor veel regeldruk zorgt en als minder goed werkbaar wordt ervaren.**
Overweeg op basis van de uitkomsten van de evaluatie het aanpassen van de wetgeving. Inzet van de bedrijfseffectentoets kan hier mogelijk bij helpen. Ondernemers ervaren diverse verplichtingen als niet-proportioneel, zoals eisen rondom de opslag van gevaarlijke en brandbare stoffen. Er wordt hierbij ervaren dat de richtlijnen zijn ingericht op grote bedrijven met grote voorraden en niet op mkb-ondernemers. Momenteel moet boven een bepaalde drempelwaarde in alle gevallen aan dezelfde eisen worden voldaan, ongeacht hoever men boven deze waarde zit. Ondernemers verlangen dat meer wordt gekeken naar de praktijk in

plaats van de theorie. Denk hierbij aan een vrijstelling in geval een klein aantal stoffen de drempelwaarde in beperkte mate overschrijdt. Ook de procedure rondom het re-integreren van zieke werknemers wordt niet altijd als proportioneel ervaren. Zo moet in de huidige situatie bijvoorbeeld ook voor een medewerker die 3 maanden geen werkzaamheden kan uitvoeren door een beenbreuk een uitgebreid plan van aanpak worden opgesteld. Wanneer in dergelijke gevallen een eenvoudigere procedure wordt doorlopen, vermindert de regeldruk.

- **Ondersteun ondernemers bij het in kaart brengen van complexe wettelijke eisen, bijvoorbeeld rondom milieubelastende activiteiten en afvalstromen.**
Ondernemers ervaren bij de eisen rondom milieubelastende activiteiten en afvalstromen substantiële regeldruk als gevolg van het gebrek aan overzicht en de veelheid aan instanties waar zij mee te maken hebben. Een vermindering van de regeldruk is mogelijk door de dienstverlening vanuit de overheid uit te breiden. Ondernemers zijn geholpen met een overzicht met de milieubelastende activiteiten en afvalstromen waar bedrijven zoals zij mee te maken hebben, inclusief bijbehorende regelgeving en betrokken instanties.

Overigens beschouwen ondernemers in de automotive-sector (subsector autodealers) veel sectoroverstijgende handelingen als onderdeel van de normale bedrijfsvoering. Ondernemers geven hierbij aan intrinsiek gemotiveerd om hun zaken goed op orde te hebben. De (gemiddelde jaarlijkse) regeldrukkosten als gevolg van deze verplichtingen zijn daarom relatief laag. Voor deze verplichtingen moeten de ondernemers bijvoorbeeld onafhankelijke keuringen en metingen uit laten voeren of rapportages op laten stellen. Vanwege het structurele karakter van deze verplichtingen is het onvermijdelijk dat ondernemers kosten maken door deze wet- en regelgeving.

Door uitbreiding van verplichtingen rondom CSRD, ontbossing en opslag van accu's lijkt de regeldruk in de sector de komende jaren verder toe te nemen

Onderstaand overzicht toont wet- en regelgeving die voor ondernemers in de automotive-sector de komende jaren nog van kracht wordt en mogelijk een toename van de regeldruk tot gevolg heeft.

- **Uitbreiding CSRD¹:** De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) vereist dat bedrijven verslag uitbrengen over de impact van hun bedrijfsactiviteiten op het milieu en de maatschappij. Onderdeel hiervan is dat bedrijven verplicht zijn de impact van hun volledige waardeketen in kaart te brengen. Bedrijven met de omvang van het MKB-indicatorbedrijf (18 fte) zijn niet CSRD-plichtig, maar zijn wel onderdeel van de waardeketen van importeurs en leasemaatschappijen die wel moeten rapporteren^a. Vanuit de sector wordt verwacht dat deze partijen de komende jaren de onafhankelijke dealerbedrijven zullen verlangen te rapporteren over (de impact van) hun bedrijfsactiviteiten. Overigens werkt de Europese Commissie momenteel (februari 2025) aan een zogenoemd Omnibus Vereenvoudigingspakket, gericht op het samenvoegen van de bestaande EU-vereisten voor duurzaamheidsrapportages door bedrijven². Dit gaat om de vereisten die zijn opgenomen in CSRD, de EU taxonomieverordening en de richtlijn duurzaamheidszorgvuldigheid door bedrijven (CSDDD). Het is momenteel nog onduidelijk wat de impact van deze plannen is voor de betreffende bedrijven.
- **Invoering EUDR^{3,4}:** Bedrijven die losse banden inkopen moeten vanaf 2025 voldoen aan nieuwe Europese ontbossingsverordening. De Regulation on Deforestation-free Products (EUDR) stelt eisen aan handelaren in grondstoffen of producten die als belangrijke oorzaken van ontbossing worden beschouwd, zoals rubber. Een band moet vanaf het begin van de productieketen (rubberplantage) herleidbaar moet zijn tot de klant. Om banden te verhandelen, importeren of exporteren, moet er in een EU-softwareprogramma een referentienummer worden gegenereerd dat gekoppeld is aan de zorgvuldigheidsverklaring. Dit referentienummer waarborgt de traceerbaarheid van de banden en grondstoffen, zodat de NVWA (als toezichthouder) bij een controle de herkomst kan achterhalen. Bij de inkoop van losse banden binnen de EU ontvangt het inkopende bedrijf een referentienummer dat naar de documentatie verwijst. De EUDR verplicht het bedrijf om bij te houden van welke leverancier de producten zijn ingekocht en aan wie ze eventueel zijn doorverkocht, inclusief het referentienummer. Aanvankelijk

zou deze verordening reeds eind 2024 van kracht worden, maar dit is met 12 maanden uitgesteld om meer voorbereidingstijd te bieden. Voor grotere bedrijven (meer dan € 50 miljoen omzet en meer dan 250 werknemers) geldt de verplichting nu vanaf 30 december 2025. Voor het mkb geldt nu dat zij vanaf 30 juni 2026 informatie over de herkomst van de banden moeten vastleggen. De verordening is niet van toepassing op de inkoop van volledige voertuigen. Vanuit de sector wordt verwacht dat deze verordening tot substantiële regeldruk zal leiden.

- **Invoering PGS 37-2⁵:** De PGS 37-2 (Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen) biedt ondernemers richtlijnen voor het veilig omgaan met lithiumhoudende energiedragers, zoals accu's van auto's. In deze richtlijn worden scenario's, doelstellingen en maatregelen gepresenteerd die de kans op incidenten verminderen en de negatieve gevolgen van eventuele incidenten beperken, voorkomen of minimaliseren. De PGS37-2 richtlijn is van toepassing op een bedrijf als deze meer dan 333 kilogram aan lithiumhoudende energiedragers in het bedrijf heeft (per brandcompartiment). Dit kan al het geval zijn bij één volledig elektrische auto. De verwachting is dat de PGS37-2 in 2025 in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) wordt opgenomen, als onderdeel van de Omgevingswet. Vanaf dat moment zijn ondernemers wettelijk verplicht om hieraan te voldoen. Vanuit de sector wordt verwacht dat dit tot substantiële regeldruk zal leiden.

Bron: (1) Duurzaamheidsrapportage CSRD: dit betekent het voor jou, Kamer van Koophandel, 2024. (2) Omnibus simplification package: CSRD and CSDDD, ERCST, 2025. (3) Europese wetgeving voor inkoop banden op komst: wat betekent dit voor ondernemers?, BOVAG, 2024. (4) Uitstel EUDR-regelgeving biedt branche 'broodnodige voorbereidingstijd', Bandenportaal, 2024. (5) PGS 37-2: wat is het en wat moet ik ermee?, BOVAG, 2024.

Noot: (a) Veel mkb-bedrijven in de automotive-sector hebben echter op groepsniveau een omzet van meer dan € 50 miljoen en een balanstotaal van meer dan € 25 miljoen en zijn daarmee wel CSRD-plichtig.

9.

Bijlage

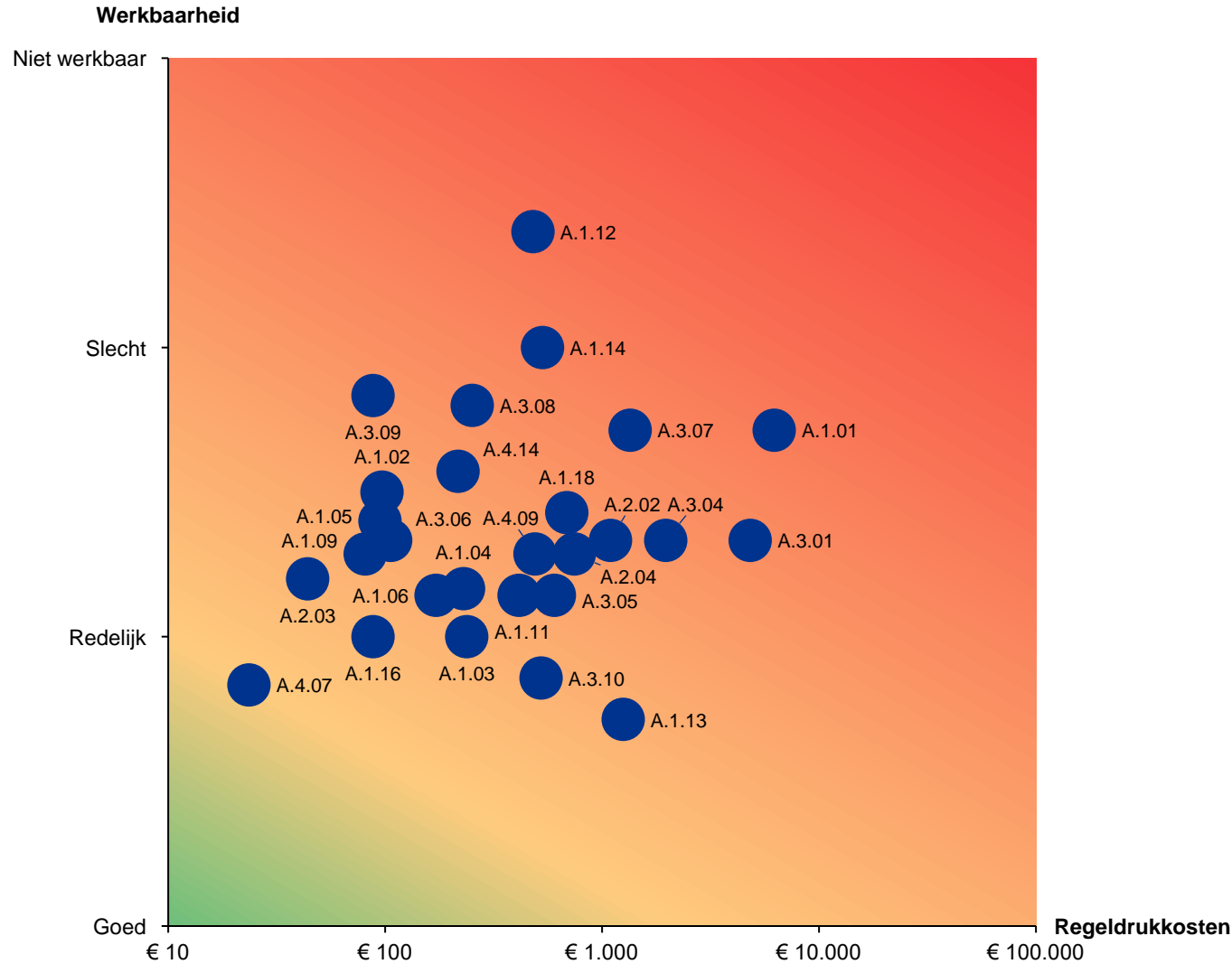
Totaaloverzicht regeldrukkosten en werkbaarheid MKB-indicatorbedrijf: werkgeversverplichtingen (1/2)

Nr.	Handelingen	Tijdsbesteding in uren per jaar	Uur-tarief	Out-of-pocket-kosten	Business-as-usual	Regeldrukkosten indicatorbedrijf	Werkbaarheid
A.	Werkgeversverplichtingen						
A-1	Gezondheid en veiligheid op het werk						
A.1.01	Het opstellen van een RI&E, het opvolgen en vastleggen van actiepunten en het instrueren van medewerkers	78	€ 86	€ 1.571	25%	€ 6.228	2,7
A.1.02	Het meewerken aan inspecties van de Nederlandse Arbeidsinspectie	2	€ 86	€ 0	25%	€ 97	2,5
A.1.03	Het aanwijzen van een preventiemedewerker	6	€ 60	€ 90	50%	€ 238	2,0
A.1.04	Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	15	€ 60	€ 0	75%	€ 230	2,2
A.1.05	Aanstellen coördinator uitvoeringsfase	1	€ 86	€ 0	25%	€ 95	2,4
A.1.06	Het voeren van overleg over het arbobeleid	8	€ 86	€ 0	75%	€ 172	2,1
A.1.07	Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	4	€ 44	€ 2.571	100%	€ 0	1,9
A.1.08	Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	24	€ 60	€ 521	100%	€ 0	1,7
A.1.09	Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	2	€ 86	€ 0	50%	€ 81	2,3
A.1.10	Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen	9	€ 37	€ 0	100%	€ 0	1,4
A.1.11	Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken	12	€ 37	€ 1.214	75%	€ 415	2,1
A.1.12	Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek	12	€ 60	€ 240	50%	€ 480	3,4
A.1.13	Het laten keuren van arbeidsmiddelen	21	€ 37	€ 4.243	75%	€ 1.251	1,7
A.1.14	Het hebben van een veiligheidsformatieblad voor gevaarlijke stoffen	18	€ 60	€ 0	50%	€ 531	3,0
A.1.16	Het bijhouden van een ongevallenregistratie	4	€ 44	€ 0	50%	€ 88	2,0
A.1.17	Maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen	8	€ 37	€ 1.357	100%	€ 0	1,9
A.1.18	De werkgever is verantwoordelijk voor het nemen van de juiste beheersmaatregelen	16	€ 86	€ 0	50%	€ 688	2,4
A-2	Werktijden en sociale zekerheid						
A.2.01	Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder	27	€ 44	€ 0	100%	€ 0	1,9
A.2.02	Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	46	€ 44	€ 2.350	75%	€ 1.094	2,3
A.2.03	Het maken van afspraken rondom zwangerschapsverlof en bijhouden van de administratie	4	€ 44	€ 0	75%	€ 44	2,2
A.2.04	Het doorbetalen loon bij ziekte (langdurig verzuim via verzekering)	3	€ 44	€ 2.863	75%	€ 745	2,3
A.2.05	Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst	3	€ 44	€ 0	100%	€ 0	1,4
A.2.07	Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder	0	€ 44	€ 0	100%	€ 0	2,1
A.2.08	Het bijhouden van de administratie rondom vakantie	62	€ 44	€ 0	100%	€ 0	1,4

Totaaloverzicht regeldrukkosten en werkbaarheid MKB-indicatorbedrijf: werkgeversverplichtingen (2/2)

Nr.	Handelingen	Tijdsbesteding in uren per jaar	Uur-tarief	Out-of-pocket-kosten	Business-as-usual	Regeldrukkosten indicatorbedrijf	Werkbaarheid
A.	Werkgeversverplichtingen						
A-3	Arbeidsbescherming en gelijke behandeling						
A.3.01	Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden	10	€ 44	€ 9.204	50%	€ 4.818	2,3
A.3.04	Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer	1	€ 44	€ 3.871	50%	€ 1.967	2,3
A.3.05	Het bijhouden van het ziekteverzuim	55	€ 44	€ 0	75%	€ 603	2,1
A.3.06	Het begeleiden van niet-functionerende werknemers	5	€ 86	€ 0	75%	€ 106	2,3
A.3.07	Het re-integreren van een zieke werknemer	18	€ 86	€ 3.839	75%	€ 1.348	2,7
A.3.08	Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten	8	€ 60	€ 0	50%	€ 252	2,8
A.3.09	Premie differentiatie tijdelijke contracten (WAB)	4	€ 44	€ 0	50%	€ 88	2,8
A.3.10	Het doorbetalen van het loon bij ziekte (kort verzuim)	5	€ 44	€ 1.872	75%	€ 523	1,9
A-4	Werkgever overig						
A.4.01	Het indienen van aangifte loonbelasting, inclusief afdracht	26	€ 44	€ 0	100%	€ 0	2,0
A.4.02	Het betalen van loon aan een werknemer	48	€ 44	€ 0	100%	€ 0	1,2
A.4.03	Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer	2	€ 44	€ 0	100%	€ 0	1,3
A.4.04	Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer	12	€ 44	€ 0	100%	€ 0	2,0
A.4.05	Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer	4	€ 44	€ 0	100%	€ 0	2,0
A.4.06	Het voeren van een loonadministratie	50	€ 44	€ 0	100%	€ 0	2,0
A.4.07	Het afdragen van premies aan het O&O-fonds	2	€ 44	€ 0	75%	€ 24	1,8
A.4.08	Het indienen van een aanmelding als werkgever	0	€ 44	€ 0	75%	€ 2	1,8
A.4.09	Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen	23	€ 86	€ 0	75%	€ 491	2,3
A.4.14	De administratie bijhouden van alles wat onder de werkkostenregeling (WKR) valt.	10	€ 44	€ 0	50%	€ 217	2,6
A.4.16	Het aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet	13	€ 44	€ 0	100%	€ 0	1,7

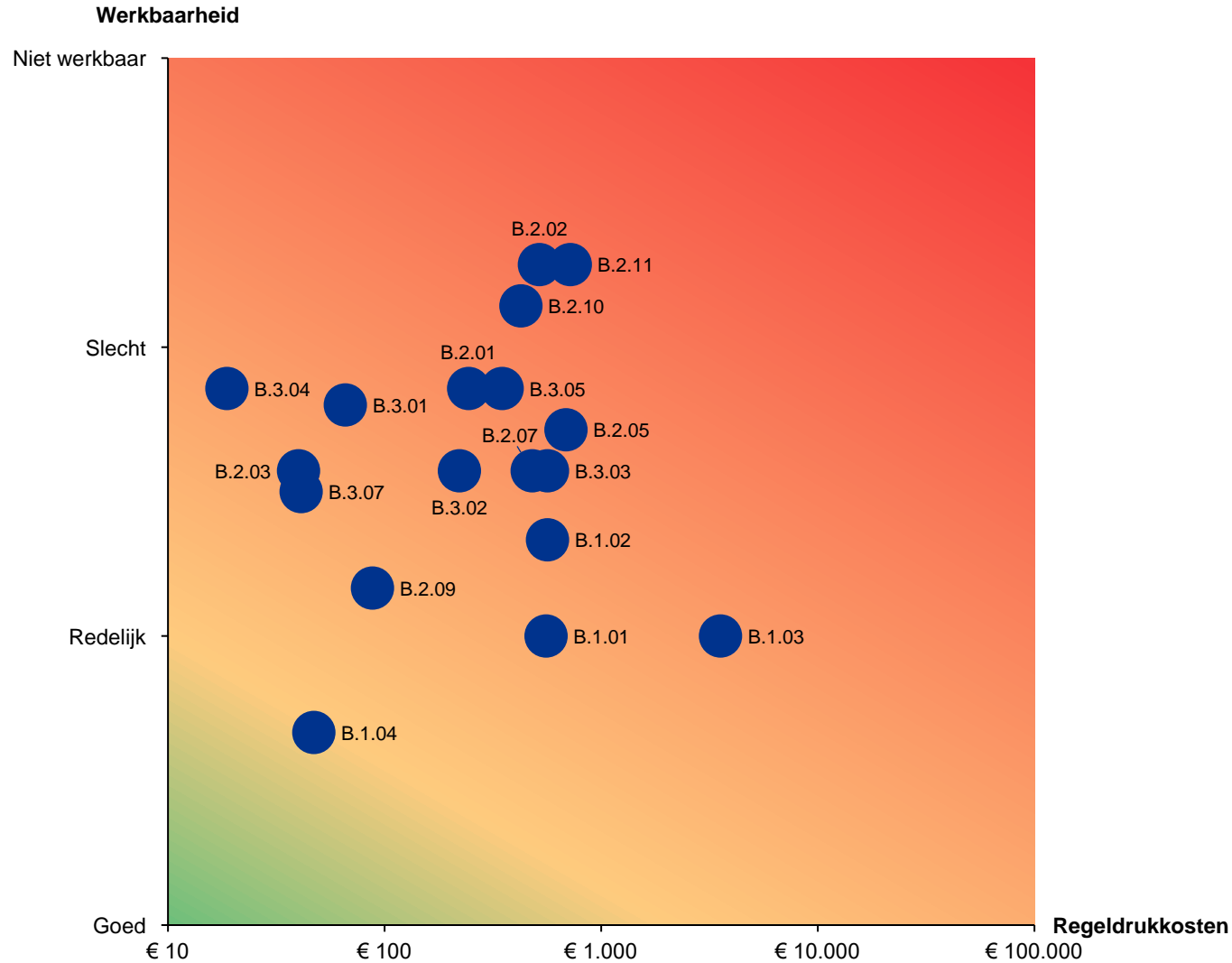
Matrix regeldrukkosten en werkbaarheid MKB-indicatorbedrijf: werkgeversverplichtingen

Totaaloverzicht regeldrukkosten en werkbaarheid MKB-indicatorbedrijf: ondernemersverplichtingen

Nr.	Handelingen	Tijdsbesteding in uren per jaar	Uurtarief	Out-of-pocket-kosten	Business-as-usual	Regeldrukkosten indicatorbedrijf	Werkbaarheid
B.	Ondernemersverplichtingen						
B-1	Belastingen en financiën						
B.1.01	Het indienen en betalen van aangifte omzetbelasting	37	€ 60	€ 0	75%	€ 557	2,0
B.1.02	Het indienen van aangifte vennootschapsbelasting/winstbelasting, inclusief afdracht	26	€ 86	€ 0	75%	€ 565	2,3
B.1.03	Het opstellen van de jaarrekening	64	€ 86	€ 8.714	75%	€ 3.561	2,0
B.1.04	Het betalen van gemeentelijke belastingen	2	€ 44	€ 0	50%	€ 47	1,7
B-2	Bedrijfsvoering						
B.2.01	Het informeren van klanten over de verwerking van hun persoonsgegevens	8	€ 60	€ 0	50%	€ 244	2,9
B.2.02	Het meewerken aan uitvragen van het CBS	16	€ 44	€ 0	25%	€ 519	3,3
B.2.03	Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	1	€ 44	€ 0	25%	€ 40	2,6
B.2.04	Het verplicht inschrijven in het handelsregister	0	€ 44	€ 8	50%	€ 8	2,0
B.2.05	Het aantonen van de naleving van de privacyregels	16	€ 86	€ 0	50%	€ 688	2,7
B.2.07	Kennisname van nieuwe wet- en regelgeving	16	€ 60	€ 0	50%	€ 480	2,6
B.2.08	Keuringen van installaties	8	€ 37	€ 0	100%	€ 0	2,0
B.2.09	Het melden van een datalek aan de betrokkene	3	€ 60	€ 0	50%	€ 88	2,2
B.2.10	Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	7	€ 60	€ 0	0%	€ 426	3,1
B.2.11	Het hebben van een functionaris voor gegevensbescherming	16	€ 60	€ 0	25%	€ 720	3,3
B-3	Ondernemer overig						
B.3.01	Het aanvragen van een licentie bij een CBO, inclusief afdracht	2	€ 44	€ 0	25%	€ 66	2,8
B.3.02	Het naleven van algemene eisen aan het gebouw	12	€ 37	€ 0	50%	€ 222	2,6
B.3.03	Het opstellen van een jaarverslag of een bestuursverslag	26	€ 86	€ 0	75%	€ 565	2,6
B.3.04	Het aanvragen van een energielabel	0	€ 37	€ 30	50%	€ 19	2,9
B.3.05	Het uitvoeren van energiebesparende maatregelen	19	€ 37	€ 0	50%	€ 349	2,9
B.3.06	Het laten onderhouden en keuren van blusmiddelen	5	€ 37	€ 0	100%	€ 0	2,2
B.3.07	Het doen van gebruiksmelding of het aanvragen van een vergunning voor brandveiligheid	1	€ 86	€ 0	50%	€ 41	2,5

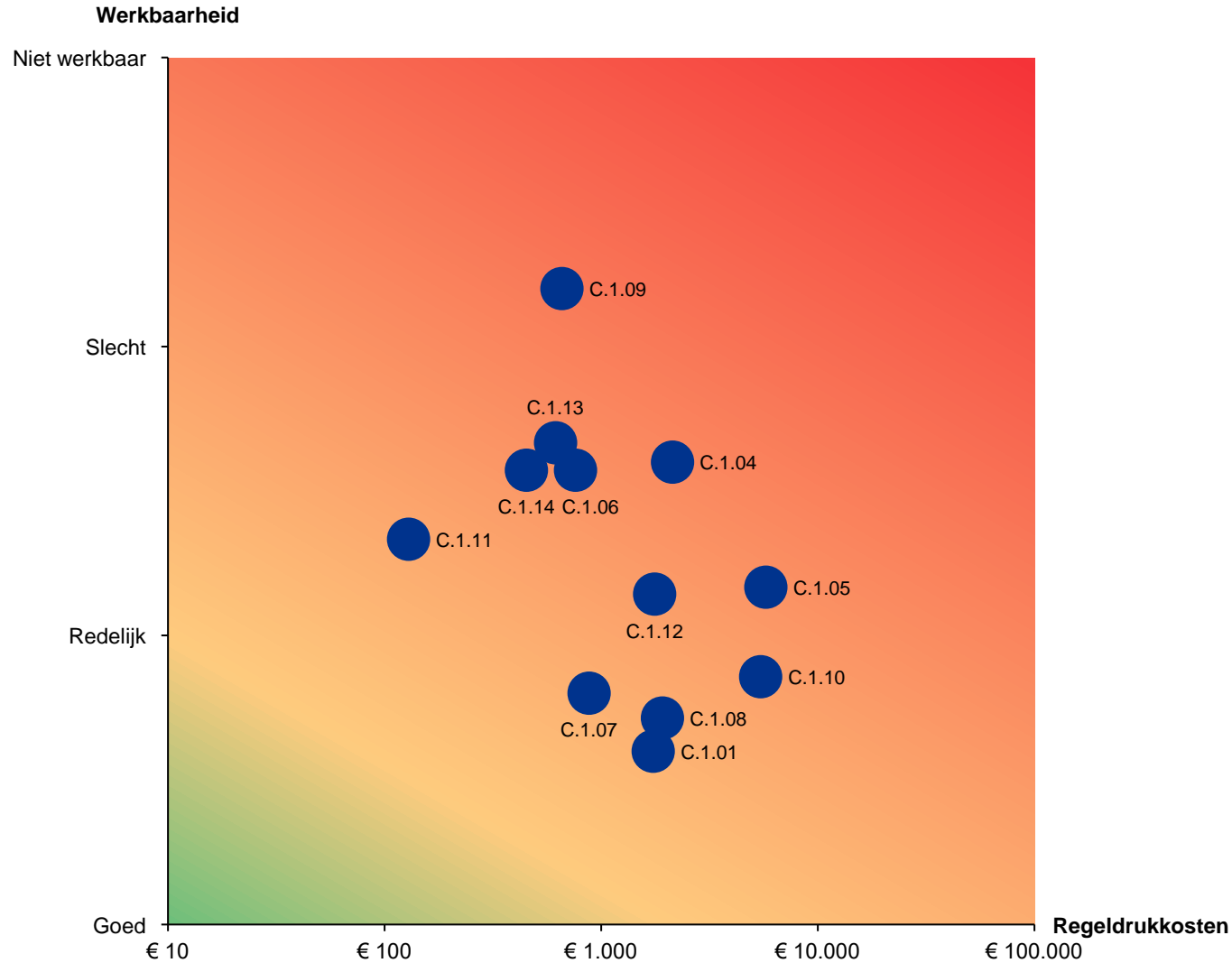
Matrix regeldrukkosten en werkbaarheid MKB-indicatorbedrijf: ondernemersverplichtingen

Totaaloverzicht regeldrukkosten en werkbaarheid MKB-indicatorbedrijf: sectorspecifieke verplichtingen

Nr.	Handelingen	Tijdsbesteding in uren per jaar	Uur-tarief	Out-of-pocket-kosten	Business-as-usual	Regeldrukkosten indicatorbedrijf	Werkbaarheid
C.	Sectorspecifieke verplichtingen						
C-1	Automotive-sector						
C.1.01	Het doen van aangifte op de belasting van personenauto's en motorrijwielen (BPM) (incl. BPM import gebruikte auto)	158	€ 44	€ 0	75%	€ 1.742	1,6
C.1.04	Het nemen van maatregelen omtrent milieubelastende activiteiten	97	€ 44	€ 0	50%	€ 2.137	2,6
C.1.05	Het voldoen aan eisen op het gebied van opslag van verpakte gevaarlijke en brandbare stoffen	125	€ 44	€ 6.036	50%	€ 5.765	2,2
C.1.06	Het scheiden en registreren (banden, accu's) van bedrijfsafval	12	€ 44	€ 2.500	75%	€ 762	2,6
C.1.07	Het ter beschikking stellen van informatie en etikettering over de energiegebruik personenauto's afkomstig van de leverancier	40	€ 44	€ 0	50%	€ 880	1,8
C.1.08	Het aanvragen van en werken volgens RDW-erkenningen	65	€ 60	€ 3.750	75%	€ 1.918	1,7
C.1.09	Het informeren van consumenten over de veiligheid, milieueffecten en prestaties van autobanden	20	€ 44	€ 0	25%	€ 660	3,2
C.1.10	Het laten keuren van APK equipment	30	€ 37	€ 20.714	75%	€ 5.456	1,9
C.1.11	Aanvragen SERMI-certificaat (Security Related Vehicle Repair and Maintenance Information)	1	€ 44	€ 207	50%	€ 129	2,3
C.1.12	Het behalen van erkende diploma's en certificaten	108	€ 37	€ 3.064	75%	€ 1.765	2,1
C.1.13	Het voldoen aan WWFT verplichtingen voor handelaren in dure goederen/ autovoertuigen	28	€ 44	€ 0	50%	€ 616	2,7
C.1.14	Het voldoen aan WFT verplichtingen verbonden bemiddelaar (autoverzekering, financiering, private lease, onderhoudsabonnementen)	21	€ 44	€ 0	50%	€ 453	2,6

Matrix regeldrukkosten en werkbaarheid MKB-indicatorbedrijf: sectorspecifieke verplichtingen

Some or all of the services described herein may not be permissible for KPMG audit clients and their affiliates or related entities.

kpmg.com/socialmedia

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2025 KPMG Advisory N.V., a Dutch limited liability company and a member firm of the KPMG global organisation of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization.

Document Classification: KPMG Confidential